

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 16 Zima 2016

številka
81

Dela na cestah nikoli ne zmanjka

Kolektor Etra sodeluje pri gradnji največjega vetrnega polja v Evropi

Znana sta Kolektorjeva menedžerja leta

KOLEKTOR

“Sreča je, ko je to, kar misliš, govoriš in delaš, v harmoniji.”

Mahatma Gandhi

Želimo vam vesel božič in srečno novo leto 2017!

Polona Rupnik
Glavna in odgovorna urednica

Vizija, pogum in kanček sreče

Trg je živa stvar, vse se dogaja hitro. Hitre in pravilne odločitve so ključnega pomena za uspešnost podjetja. Gledati moramo v prihodnost, ustvarjati sedanost, krmariti med priložnostmi in nevarnostmi. Lahko nam uspe ali spodleti.

Ni veliko gospodarskih družb, ki v teh časih dobijo za slovenske razmere izjemno velike projekte. O enem takih pišemo v tokratni številki Komunitatorja. Gre za posel, ki ga je pred kratkim na Norveškem sklenila Kolektor Etra. Odigrala bo namreč pomembno vlogo pri gradnji največjega vetrnega polja v Evropi. Zaupana ji je bila naloga izdelave in dobave vseh 13 transformatorjev, kolikor jih je potrebnih za to obsežno vetrno polje.

Moj namen na tem mestu ni, da vam pripovedujem o tem projektu, ker boste več o njem lahko prebrali v nadaljevanju, pač pa, da se vprašamo, koliko znanja, poguma in tudi kanček sreče je potrebno imeti, da pridobimo takšen posel. Da podjetje pripeljemo do stopnje razvoja, da je sposobno prestopiti meje naše podalpske države in biti pomemben »plejer« v širšem evropskem, če ne celo kar svetovnem prostoru.

Najprej pa je potrebno imeti vizijo. Kaj hočemo? Kam hočemo? To ne velja le za podjetja, pač pa za nas vse. Tako poklicno kot osebno.

Glede na spremembe, ki se dogajajo v svetu, so prav vizija, znanje in pogum tiste komponente, ki bodo odločale o tem, komu bo uspelo in komu ne. Govora je o 4. industrijski revoluciji in z njo povezani digitalizaciji.

Nekatera podjetja so se o njej začela šele pogovarjati, druga jo v svoje procese uvajajo že leta. Z njo se bodo morala soočiti prav vsa. Dejstvo je, da je uvajanje digitalizacije v industrijska podjetja neizogibno. »Digitalizacija je namreč megatrend, ki ga je potrebno izkoristiti in kjer koncern Kolektor vidi svojo poslovno priložnost,« pravi član uprave koncerna Valter Leban in dodaja: »Digitalizacijo pod različnimi sinonimi uvajamo že dobrih 30 let. V tem času smo avtomatizirali proizvodno okolje (stroje in naprave, proizvodne procese), informatizirali poslovno okolje (poslovni procesi, pisarniško poslovanje) in s tem ves čas izboljševali t. i. operativno odličnost, se učili in pridobivali kompetence. Sprememb, ki jih prinaša digitalizacija, se ne bojimo, saj smo nanje dobro pripravljene. Svojo ponudbo širimo na področje digitalizacije korporativnega in socialnega okolja v kontekstu industrijskega interneta stvari. Iščemo rešitve v vrednostni verigi pametnih rešitev na segmentih pametnih senzorjev, pametnih objektov in aplikacij oziroma platform. Poudarek je na izdelkih oziroma storitvah za podporo odločanju, za podporo

sodelovanja notranjih javnosti, za podporo učenju in tehnologijam: za zajem in prenos podatkov, simulacije, virtualna resničnost, strojno učenje, strojni vid. Omenjeno nameravamo razviti s tako imenovanim odprtim inoviranjem in v ta namen gradimo start-up ekosistem.«

»Hitrost uvajanja digitalizacije v industrijska podjetja je oziroma bo v veliki meri odvisna od univerzalnega temeljnega dohodka,« pa je prepričan Stojan Petrič, predsednik sosveta koncerna Kolektor. Čeprav bomo v Evropi dobili več kot 700.000 novih visokokvalificiranih delovnih mest, je prepričan, da jih bomo veliko tudi izgubili. V tem se skriva nevarnost, ki lahko upočasni proces digitalizacije v industrijska podjetja. »Tiste družbe, ki se bodo tega zavedale in razumele ta socialni vidik nove industrijske družbe ter bodo sposobne v svojo ekonomijo uvajati univerzalni temeljni dohodek, bodo tudi hitreje prišle v to novo digitalno industrijsko družbo, v kateri so neslutene možnosti za rast,« še pravi Petrič.

Leto 2016 torej zaključite z vizijo, kaj boste dosegli v letu, ki prihaja. Predvsem naj vam pri tem ne manjka poguma in naj bo sreča na vaši strani. Naj bo leto 2017 digitalno.

SKUPAJ V AKCIJI

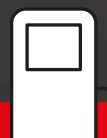
Pot do prihranka je enostavna. Kupi vinjeto na Petrolu in skleni avtomobilsko zavarovanje pri Zavarovalnici Triglav. S tem brezplačno natočiš do **30 EUR goriva** in prejmeš **70 % popusta** na pranje avtomobila v avtomatski avtopralnici na Petrolu.

Zavaruj
avto

Kupi
vinjeto

Natoči
do 30 EUR
goriva
brezplačno

Več na www.triglav.si
in www.petrol.si

 triglav

PETROL

Energija za življenje

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 16 Zima 2016

Fotografija na naslovnici:
Adobe Stock

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o., **Direktorica:** Tadeja Golob, **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Rupnik, **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, **E-mail:** polona.rupnik@kolektor.com, **tel.:** (05) 37 50 599, **GSM** 051 689 204, **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik **Sodelavci:** Marija Benčina, Andrej Brložnik, Anja Erjavec, Primož Gerželj, Nina Kenda, Karla Kosmač, Ludvik Kumar, Nataša Luša, Polonca Pagon, Polona Rupnik, Robert Šabec, Nataša Pregelj Škvarč, Borut Tavčar, Sara Vidmar, Anica Uršič Vončina, Danila Zalatel **Fotografije:** Boštjan Berglez, arhiv Iztoka Bevka, David Bizjak, Tim Božič, Maks Brus, arhiv Cipra, Anja Erjavec, arhiv Kolektor Etra, arhiv KPD Grapa, arhiv Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, arhiv OŠ Idrija, arhiv OŠ Spodnja Idrija, Siniša Kanižaj, arhiv Nine Kenda, Ludvik Kumar, Valter Leban, Evgen Likar, Nataša Luša, Nejc Menard, Bojana Oblak, arhiv Eve Petrič, Bruno Rupnik, Marjan Rupnik, arhiv Borisa Sajeta, Robert Šabec, arhiv Veleposlaništva RS v Washingtonu, Robert Zaboukovec **Oblikovna zasnova:** Futura DDB d.o.o. **Jezikovni pregled:** Anja Bolko **Naklada:** 8000 izvodov **Naročnina:** časopis je brezplačen **Tisk:** Delo d.o.o. **Distribucija:** Pošta Slovenije Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si, www.kolektor.com **Naslovnica:** Vetrnice

Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

10

Utrip lokalne skupnosti

Dela na cestah
nikoli na zmanjka

24

Energetika

Kolektor Etra sodeluje pri
gradnji največjega vetrnega
polja v Evropi

12

Modrost pride z leti

Fizioterapija v Domu
upokoencev Idrija

30

Poganjamo prihodnost

20 let delovanja
Kolektor Ascoma

16

Utrip lokalne skupnosti

Plakat miru letos
na temo Praznovanje miru

44

Razglednica iz tujine

Tanzanija

20

Poganjamo prihodnost

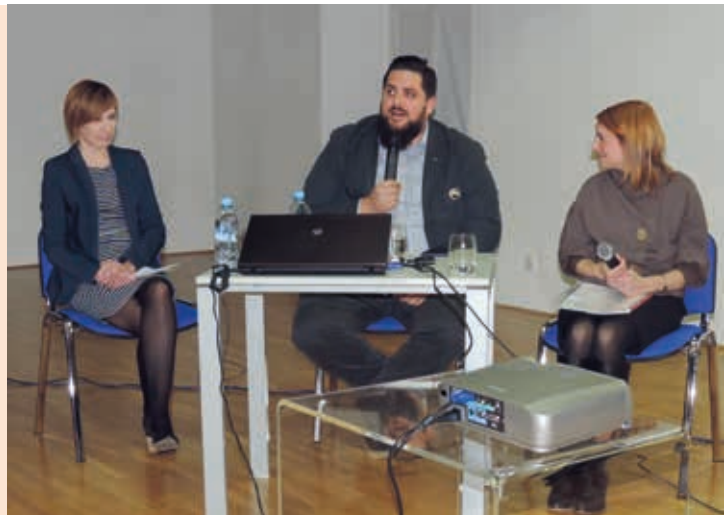
Kaj lahko pričakujemo
od leta 2017

56

Kulinarika

Oranžne buče

Novembra se je zaključila letošnja akcija »Primorci beremo«, ki je v primorskih knjižnicah potekala od aprila. Devet primorskih knjižnic, med njimi tudi slovenska knjižnica v italijanski Gorici, je v branje priporočilo 12 pesniških zbirk in 59 proznih del. Bralni seznam je bil namenjen širši množici odraslih in različnim okusom, saj je zajemal dela najrazličnejših žanrov, od kriminalk, potopisov, biografij, ljubezenskih, zgodovinskih in znanstvenofantastičnih romanov, do poezije in del slovenskih uveljavljenih piscev pa tudi mlajše generacije, ki bi morda v poplavi knjižne produkcije ostali spregledani. Uspešno zaključen projekt pomeni vsaj pet prebranih proznih del in ene pesniške zbirke, dodatna spodbuda k poglobljenemu branju pa so knjižne kazalke, kamor bralci vpisujejo svoja mnenja in misli o prebranem delu. Poseben gost letošnjega zaključnega dogodka v Mestni knjižnici in čitalnici Idrija je bil Boštjan Gorenc Pižama, ki je navzoče navdušil z iskričnim pripovedovanjem. Letos je v projektu sodelovalo 135 bralcev z Idrijskega in Cerkljanskega, 109 si jih je prislužilo diplomu in knjigo Boštjana Gorencja z naslovom sLOLvski klasiki 1. To delo je bilo na letošnjem knjižnem sejmu v Ljubljani razglašeno za Knjigo leta 2016. Statistika kaže, da so bralci v Idriji med najbolj zagretimi za spoznavanje domačih avtorjev. Sicer pa aktualnost projekta potrjuje 7.146 v projekt vključenih bralcev, ki so prebrali 53.277 knjig, sodelujoče knjižnice pa so doslej, vključno z letošnjim projektom, ponudile seznam 595 naslovov slovenskega leposlovja, od tega 499 proznih del in 96 pesniških zbirk, število knjig pa iz leta v leto narašča.

V New Yorku je potekal veliki javni umetniški projekt Sing for Hope 2016, v okviru katerega je multimedijska umetnica Eva Petrič z idrijsko čipko obogatila pianino, ki kot eden od petdesetih danes domuje v javni šoli Timothyja Dwighta št. 33 v Bronxu v New Yorku. Namena projekta je bil prinesti upanje v deprivilegirana območja New Yorka. Petričeva je pianino okrasila s čipko in ga spremenila v Etude Above Ground Zero, v košček neba, kot se ga spominja na tragični dan 11. septembra 2001, ko je bila dijakinja v New Yorku. Modro nebo je prekrila s čipkami v obliki oblakov, ki zanj simbolizirajo povezavo spominov in čustev, ki z oblaki potujejo naokoli. Oblaki tako kot glasba širijo emocije in spreminjajo strahove v upanje. Eva želi, da bi glasbilo učence v omenjeni šoli navdušilo za glasbo, za povezovanje preko melodij in da bi jim glasba omogočila, da pozitivna čustva preženejo negativna. Eva že vrsto let sodeluje s Čipkarsko šolo Idrija, v preteklosti pa je že sodelovala pri več tovrstnih umetniških projektih.

Mestni muzej Idrija je v sodelovanju z domačimi oblikovalci, prodajnimi ateljeji in galerijami pripravil razstavo z naslovom Idrija – mesto čipk in Unescove dediščine, ki je bila na ogled v prostorih veleposlaništva Republike Slovenije v Washingtonu. Idrijska čipkarska šola je za potrebe razstave podarila čipke ter klekljarske pripomočke, namen razstave pa je predstaviti okolje, v katerem se je rodila idrijska čipka, njen razvoj skozi zgodovino ter čipke in izdelke, ki jih čipka dopolnjuje.

V Idriji so se na delovnem obisku srečali partnerji triletnega projekta ESTEAM, sofinanciranega s sredstvi programa ERASMUS+. Srečanja so se udeležili predstavniki partnerjev v projektu – po dva učitelja iz vsake sodelujoče države, poleg Slovenije še z Norveške in s Portugalske, ter predstavniki geoparkov vseh treh držav, podjetja s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije z Islandije ter predstavnika Univerze v Ljubljani. Srečanje je organiziral Center za idrijsko dediščino, Unesco globalni geopark Idrija, namen projekta ESTEAM pa je izboljšati kakovost poučevanja v šolskem sistemu prek inovativnih metod, ki povezujejo nacionalni kurikulum naravoslovja z razvojem interaktivnega učenja v kombinaciji z aktivnostmi na terenu. Cilj je bil pridobiti nova znanja iz naravoslovnih vsebin z neposrednim raziskovanjem učencev in učiteljev v naravi ob uporabi sodobnih tehnologij, razviti dostopne internetne platforme za spoznavanje naravoslovnih vsebin in oblikovati druga sodobna orodja za učenje naravoslovja v naravnem okolju.

V idrijskem filmskem gledališču so podelili priznanja najboljšim v akciji Občina Idrija – lepa in gostoljubna. Občina Idrija vsako leto podeli priznanja skupinam, posameznikom ali združenjem, ki so v preteklem letu kakorkoli prispevali k lepši in gostoljubnejši občini. Ob zaključku akcije je komisija tokrat podelila 16 priznanj za urejenost delovnega oziroma življenjskega okolja v občini.

18. novembra sta po celotni Sloveniji potekala tradicionalni Dan slovenske hrane in Tradicionalni slovenski zajtrk. Namen projekta je predvsem predšolske otroke in šolsko mladino pa tudi širšo javnost izobraževati in ozaveščati o pomembnosti zdravega prehranjevanja in zagotavljanja hrane iz lokalnega okolja ter o pomenu kmetijske dejavnosti in proizvodnje. Letos so Dan slovenske hrane v šolah na Idrijskem in Cerkljanskem obeležili posebej pestro. Učenci šol omenjenih občin so ob pomoči mentorjev Društva za promocijo in zaščito idrijskih jedi na kulinarčnih delavnicah izdelovali idrijske žlikrofe. Na delavnicah so krepili zavedanje o pripravi lokalne jedi, zaščitene s statusom Zajamčena tradicionalna posebnost. S tem se je Društvo za promocijo in zaščito idrijskih jedi pridružilo mnogo institucijam, ki podpirajo in spodbujajo lokalno samooskrbo in prispevajo k ozaveščanju o pomenu pridelave in uživanja lokalno pridelane hrane. Projekt je dober primer sodelovanja različnih sektorjev in ga želijo s spodbujanjem sodelovanja na lokalni ravni še okrepiti.

Mednarodni projekt »TBI: mladi, mesto in dediščina«, ki ga vodita Mladinski Center Idrija ter društvo Idrija 2020 je na praznovanju 7. obletnice Zavoda Ypsilon v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje v Ljubljani prejel prestižno nagrado DeYanje leta 2016. To nagrado, ki je ena izmed šestih kategorij, Zavod Ypsilon vsako leto podeli dejanju, ki je po oceni generacije Y najbolj izjemno v preteklem letu. Pri projektu je 30 mladih iz sedmih držav analiziralo Idrijo in iskalo rešitve zanjo. Ta projekt je za novodobno generacijo Y zelo pomemben, saj mlade spodbuja, da razmišljajo o svojem domačem kraju, akterji pa so celo presegli delo mladinskih organizacij, šli preko meja in razmišljali o razvoju celotnega mesta in vseh prebivalcev. Mestu so ponudili vizijo razvoja in več kot 60 projektnih idej, ki združujejo staro in novo, inovativnost in dediščino. Izjemen odziv v lokalni skupnosti, med drugimi mladinskimi organizacijami in v urbanistični občini dokazuje, da lahko mladinski projekti z vizijo, cilji in inovativnostjo naredijo veliko koristnega za celotno skupnost in bodoče generacije.

Filmsko gledališče Idrija, Kinogledališče Tolmin in Kino Vrhnika se lahko ob pestrem programu pohvalijo tudi z novim članstvom v mednarodni mreži EUROPA CINEMAS. Vlogo za članstvo so omenjena tri kino gledališča, povezana v mikromrežo, oddala jeseni, saj je bil pogoj za članstvo med drugim tudi vsaj 15.000 obiskovalcev kina letno. Cilj mreže Europa Cinemas je spodbujati in povečati predvajanje evropskih filmov in z njimi povezanih dejavnosti, kot so razširitev nenacionalnih evropskih filmov na evropskem in mednarodnem trgu s spodbujanjem izvoza, distribucije prek različnih medijev in predvajanja v kinematografih, poleg tega pa tudi spodbuditi predvajanje nenacionalnih evropskih filmov na evropskem trgu, in sicer s podporo usklajevanja kinematografske mreže. K ciljem združene mreže prispevajo s prijavo na razpis za zbiranje predlogov, ki ga vsaki dve leti objavi Evropska komisija. Slovenskih članov evropske filmske mreže je skupaj s tolminsko-idrijsko-vrhniško kinonavezo trenutno 19. Slednji so upravičeni do evropskih sredstev ter številnih drugih ugodnosti. Mreža znatno prispeva k promociji evropskih filmov, med drugim s podeljevanjem oznake Europa Cinemas Label kakovostnim evropskim filmom v sklopu pomembnejših evropskih filmskih festivalov. Vsi trije slovenski člani, novo sprejeti v mrežo, so tudi člani Art kino mreže Slovenije, ki združuje 27 slovenskih kinematografov, prikazovalcev kakovostnega in umetniškega filma na nacionalni ravni. Za vse tri prikazovalce tudi velja, da so v zadnjem letu doživeli večje programske in tehnične spremembe ter da večino projekcij izvajajo ob koncu tedna.

Za dolgoletno vztrajanje v obrtni dejavnosti je Območna obrtno-podjetniška zbornica Idrija svojim članom na slovesnosti na idrijskem gradu podelila priznanja zbornice. Decembra pred natanko 40 leti so obrtniki na Idrijskem sprejeli sklep, da stečejo postopki za ustanovitev združenja samostojnih obrtnikov tedanje skupne občine Idrija. Po dobre pol leta se je zgodil ustanovni občni zbor združenja. Območna obrtno-podjetniška zbornica Idrija, kot se imenuje danes, združuje obrtnike in male podjetnike z Idrijskega in Cerkljanskega. Letos so na slovesnosti podelili skupno 45 jubilejnih priznanj zbornice, in sicer 18 za 20, 24 za 25, dve za 30 ter eno za 45 let delovanja v obrtništvu. Slednje je prejelo podjetje Munh strojno vezenje iz Idrije.

V Nemčiji se je zaključil projekt Youth Alpine Express, v okviru katerega so mladi iz različnih alpskih držav na dogodke potovali s trajnostnimi vozili in se tako udeleževali aktivnosti s poslanstvom ohranjanja okoljske vitalnosti Alp. Poleg društva Alpsko mesto leta, Občina Idrija so v projektu sodelovali še italijanski Belluno, švicarski Valposchiavo ter avstrijski Werfenweng. Projekt je trajal dve leti, vanj pa so bili vključeni mladi iz lokalnih okolij, ki so iz domačega kraja potovali z okolju prijaznimi prevoznimi sredstvi na štiri pomembne dogodke v drugih državah v alpskem prostoru. Na dogodkih so svoja doživetja, občino in dobre okoljske prakse predstavljali političnim predstavnikom alpskih držav in si obenem prizadevali s svojimi aktivnostmi v okviru projekta zavestno pustiti čim manj posledic za okolje. Svoj ogljični odtis so sproti preverjali s točkovanjem po metodi »Dober dan ima 100 točk«. Iz Idrije je mlada tričlanska ekipa s spremljevalko na zadnjo etapo potovala v Grassau na jugu Bavarske, na Alpski teden, ki je potekal znotraj nemškega predsedovanja Alpski konvenciji. Tam so potekale številne delavnice na temo okolja, demografije, kulture in kakovosti življenja v Alpah. Alpskega tedna se je udeležila tudi ena izmed desetih družin, ki so na Idrijskem sodelovale v vsealpskem projektu 100 max, ki zasleduje iste cilje – pri svojih vsakdanjih aktivnostih in potrošnji zmanjšati porabo CO₂ na dopustno mejo.

Kot prva slovenska občina se je Idrija vključila v iniciativo OASC – Open and Agile Smart Cities, katere glavni cilj je medsebojna uporaba primerov dobrih praks v iniciativo vključenih mest na različnih razvojnih področjih držav Evropske unije in tudi širše. Bistvo je omogočiti medsebojno skupno uporabo in izmenjavo razvojnih rešitev za pametne skupnosti med sodelujočimi občinami, ki temeljijo na odprtih standardih in načelih. Za idrijsko

občino je sodelovanje v iniciativi pomembno zaradi oblikovanja »pametne skupnosti«, prenosa dobrih praks in rešitev iz mest in občin drugih držav, večje možnosti mednarodnega povezovanja pri vzpostavljanju partnerstev za sodelovanje na evropskih razpisih ter oblikovanja novih rešitev na področju trajnostnega razvoja.

V Idriji je ob svetovnem dnevu prostovoljstva potekalo srečanje prostovoljcev TOM telefona, nacionalne mreže telefona za otroke in mladostnike. Srečanje, namenjeno izobraževanju, je bilo izvedeno v Psihiatrični bolnišnici Idrija ob prijazni podpori dr. Marka Pišljarja in Janje Milič. Čeprav je izobraževanje pomemben del za svetovalce na TOM telefonu, pa je morda še pomembneje, da se svetovalci med seboj družijo in izmenjajo izkušnje. Dr. Albert Mrgole, predsednik nacionalne mreže TOM telefon: »Mreža TOM telefon temelji na anonimnosti njenih svetovalcev in njihovih uporabnikov, zato prostovoljcev ne moremo osebno izpostavljati in jim izrekati priznanj, to lahko naredimo le na naših srečanjih, zato so tako pomembna.« V nacionalno mrežo TOM telefona je vključenih 145 prostovoljcev, ki delajo v osmih skupinah, v Idriji, Krškem, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Slovenskih Konjicah, Tolminu in Velenju. Lani so sprejeli več kot 30 tisoč klicev, letos jih je že preko 40 tisoč. Samo prostovoljci na linijah TOM opravijo letno od pet do šest tisoč prostovoljnih ur.

Na cestah dela ne zmanjka

Marija Benčina

O naših cestah je bilo že veliko napisanega in še več povedanega – veliko kritik in bolj malo pohval.

Vsi skupaj lahko jamramo, tudi Občina Idrija, ki bi morala za zagotavljanje postopne obnove in kolikor toliko solidno vzdrževanje vseh svojih 388 kilometrov lokalnih cest in javnih poti letno zagotavljati vsaj 600.000 evrov proračunskih sredstev. In verjetno bomo tarnali še kar nekaj časa, saj Evropa v ta namen sredstev ne daje več. Kako je s proračunom, katerega velik del je treba nameniti za izpolnjevanje zakonskih obveznosti, formula za dodelitev njegovih državnih virov pa specifik, s katerimi se sooča naša občina, ne upošteva dovolj ali pa sploh ne, smo pa tudi že velikokrat pojasnjevali.

Za nameček sta naše gozdove opustošila žled in uničevalni pohod lubadarja, kar ima za posledico večkratno povečan prevoz s hlodovino preobloženih tovornjakov po naših cestah. Nekdo mora »dati nak«, običajno je v vsaki hierarhiji to tisti, ki je spodaj, in v tem primeru so to ceste. Pa vendarle, nekaj denarja se vsako leto le najde tudi za nove preobleke naših prometnih žil. Najprej je treba zagotoviti denar za odkup zemljišč, po katerih potekajo, saj sicer proračunskih sredstev vanje ne smemo vlagati, nato pa še sredstva za vzdrževalna dela oziroma investicije po predhodno izpeljanih birokratskih postopkih.

Leto 2016 gre h koncu in kar se tiče vlaganja v ceste že lahko naredimo inventuro, saj se tu v zimskih mesecih opravlja predvsem zimska služba, ki pa seveda tudi ni poceni.

Dva večja zalogaja sta bila letos spravljena pod streho.

Od marca do konca poletja se je izvajalo obnovo lokalne ceste Spodnja Kanomlja–Idrijske Krnice na 600 metrov dolgem odseku od korita navzgor. Ker se največkrat rado še kako zlo pritakne, tudi tu ni šlo brez težav. Povzročalo jih je plazenje skal nad cesto, ki jih je bilo treba interventno odstranjevati. Za investicijo je bilo porabljenih 96.000 evrov, skoraj šestina tistega denarja torej, o katerem smo zapisali, da bi moral biti na letni ravni v proračunu namenjen cestam. To smo si lahko privoščili zaradi uspešne prijave na razpis za dodelitev povratnih državnih sredstev, po domače rečeno nekakšnega državnega brezobrestnega kredita, ki ga bomo odplačevali do leta 2026. Dela je izvajalo domače podjetje SGP Zidgrad

in jih v roku zaključilo, se je pa do zime dokončalo še nekatera manjša dela.

Druga večja investicija letos je bila rekonstrukcija odseka ceste Ledinsko Razpotje–Ledine v dolžini 440 metrov. Njena višina znaša 87.000 evrov in je za razliko od krniške ceste v celoti pokrita iz proračunskih sredstev. Dela je preko poletja izvajalo CPG Nova Gorica in tukaj je zlo očitno imelo letni dopust, saj do večjih zapletov ni prihajalo in so dela potekala nemoteno.

CPG Nova Gorica, ki je bilo izbrano na razpisu za izbiro izvajalca del na ledinski cesti, je bilo obenem kot najugodnejši ponudnik izbrano tudi za izvedbo preplastitev, ki so jih letos opravili na lokalnih cestah in javnih poteh. Vseh skupaj se je seštelo v 5000 m². Skozi redno vzdrževanje je pripravo cestišč za preplastitve naredilo javno podjetje Komunala Idrija, asfaltacije pa, kot že rečeno, CPG Nova Gorica. Nekaj nove asfaltne prevleke je bilo tako položene v industrijski coni v Godoviču – 1235 m², na cesti Mrzla Rupa–Vojsko – 453 m², na vaškem trgu na Vojskem, ki je dobil povsem novo lepo podobo – 537 m², v Idrijskem Logu (Koševnik) – 1737 m², na cesti Potok–Zavratec – 868 m² in na spodnjem delu krniške ceste – 214 m². Skupna vrednost teh del znaša okrog 90.000 evrov.

Tudi Bazoviška ulica se je poslovila od makadama

Preko poletja je novo asfaltno prevleko dobil približno pol kilometrski odsek ceste v Ledine

Nekaj asfalta pa bo vendarle letos še položenega, in sicer na koščku ceste pod Psihiatrično bolnišnico Idrija, kjer se z interventnimi sredstvi ureja odvodnjavanje. Glede na to, da je cesta prekopana, jo bo treba na novo asfaltirati, kar bi se lahko že zgodilo, če ne bi letošnja novembrska neurja dela precej oteževala in zavlekla. Ker v zimskem času pogoji za polaganje asfaltov niso ugodni, se bo letos potegnilo le grobo prevleko, spomladi pa se bo odsek še na fino asfaltiral. Žal pa ta interventni poseg ne vključuje zagotovitve primernejše asfaltno prevleke v t. i. Vihteličevem ovinku, ki v mokrem vremenu, zlasti pa v zimskem času, voznikom pa tudi pešcem povzroča nemalo težav.

Ker so tudi parkirišča del cestne infrastrukture, bi morda kazalo napisati še to, da sta bili letos urejeni in asfaltirani parkirišči pri osnovni šoli in pri pokopališču v Godoviču, za kar je bilo porabljenih 47.000 evrov proračunskih sredstev. Temeljit poseg je bil opravljen tudi na makadamskem parkirišču pred zdravstvenim domom.

Ob tem ne gre pozabiti makadamskih cest, ki na asfaltno prevleko še čakajo. Vzdrževanje teh je še dražje in učinki opravljenih del krajši. Tu je treba posebej pohvaliti krajanje, ki s svojim delom in mehanizacijo pomagajo pri urejanju in vzdrževanju poti. Večji posegi so bili letos opravljeni na Razpotju in Rejcovem Griču, kjer je bilo položenega tudi nekaj asfalta, za naslednje leto pa na temeljita dela čakata cesti na Volavčevše in Lom.

Tudi ulice so ceste in če smo se prejšnja leta na veliko pritoževali nad njihovim slabim stanjem, sedaj za to ni več razlogov, saj jih je veliko dobilo primerno podobo ob investiciji v kanalizacijo. Nekaj pa se tudi na njih še dogaja. Letos je bilo po ureditvi infrastrukture asfaltirano makadamsko cestišče pri dijaškem domu – Bazoviška ulica, za naslednje leto pa se pripravlja preplastitev Prešernove in zgornjega dela Študentovske ulice.

Morda se vam bo zdelo, da se ni veliko naredilo. V primerjavi z vsem, kar bi bilo potrebno, res ne, glede na naše

proračunske možnosti pa vendarle. Za vse zgoraj napisano je iz proračunske malhe šlo precej denarja, ki še zdaleč ne dosega zelene letne višine, smo pa dosegli več kot polovico njene vrednosti.

Gledanje v preteklost je sicer zanimivo, verjetno pa bi vas še bolj zanimalo, kaj se obeta za naprej. Ker pred oddajo teksta v tisk proračuna za leti 2017 in 2018 še nista sprejeta, je težko kaj konkretnega napisati, zagotovo pa bo v obeh proračunih namenjenih za vsako krajevno skupnost nekaj denarja za asfaltacije javnih poti. Prednost pri izvedbi bodo imeli tam, kjer bodo krajanje pripravljene zemljišča, po katerih cesta poteka, prenesti na Občino Idrija ali pa pomagati pri pripravi podlag za asfalte. Od svetlega zgleda krajanov Ledinskih Korit je v občini pripravljenosti za brezplačne prenose zemljišč vse več.

Naj zaključimo z ugotovitvijo, da zaposleni v občinski upravi, ki za naše ceste skrbijo in izvajalci na terenu – gradbena podjetja, Komunala Idrija in krajanje, nimajo prav lahkega dela. Tudi zmanjkalo jim ga nikoli ne bo.

Uporabnikom ceste v Idrijske Krnice ureditev vsakega njenega odseka veliko pomeni

Fizioterapija v obeh enotah DUI Idrija

Nataša Pregelj Škvarč in Sara Vidmar

Fizioterapevtska obravnava v Domu upokojencev Idrija se je skozi zadnjih nekaj desetletij bistveno spremenila. V preteklosti je bilo v primerjavi s sedanjimi pripomočki na voljo zelo malo sredstev, ki bi fizioterapevtu olajšala izvajanje terapije. Kot primer lahko navedemo, da danes ni več toliko ročnega dvigovanja uporabnikov. V obeh enotah doma smo pridobili kar nekaj tehničnih in mehanskih pripomočkov za pasivno, asistirano ali aktivno razgibavanje sklepov. Prav tako imamo na voljo aparature za protibolečinske terapije, stimulacijo mišic in hitrejšo regeneracijo tkiv po poškodbi. Po drugi strani pa se krepko zavedamo, da fizioterapija v domovih ni nobena izjema, kar se tiče slabih kadrovskega normativov. Kakor drugje v zdravstvu so tudi na področju fizioterapije ti povsem neustrezni. Določajo namreč, da za delo v ustanovi s 150 stanovalci zadošča le en fizioterapevt. V kolikor poznate problematiko starejše populacije in oseb s posebnimi potrebami, si lahko predstavljate, da je zelo težko, včasih pa tudi nemogoče zadovoljiti vse potrebe uporabnikov po fizioterapiji.

Fizioterapija se glede pristopa razlikuje tudi med obema enotama, in sicer zaradi različne populacije uporabnikov. V enoti Idrija imamo predvsem uporabnike starejše od 65 let, v enoti Marof pa imamo pestro populacijo po starosti, z različnimi motoričnimi ali senzoričnimi oviranostmi in s tem tudi drugačne potrebe uporabnikov po fizioterapevtski obravnavi.

Na splošno pa fizioterapija v domu

upokojencev v sodelovanju z ostalimi profili zaposlenih v zdravstveni negi in oskrbi predstavlja pomemben del celostne obravnave uporabnika. Na osnovi ocene o uporabnikovem stanju fizioterapevt ob sprejemu sestavi individualni fizioterapevtski načrt, ki zajema storitve in cilje. Osnovni namen je izbrati metode in tehnike, s katerimi bomo vzdrževali oziroma povrnili uporabniku najvišjo možno stopnjo aktivnosti v vsakdanjem življenju. S tem mu bomo omogočili

čim bolj samostojno ter kakovostno aktivno življenje.

Uporabnikom lahko ponudimo raznoliko število skupinskih gibalnih aktivnosti. To so splošna vadba za ohranjanje ali izboljševanje motoričnih sposobnosti, kamor prištevamo gibljivost sklepov,

DOM
UPOKOJENCEV
IDRIJA

moč mišic, koordinacijo gibov in vzdržljivost. Pri vadbi za ravnotežje preko različnih gibalnih nalog ciljamo na izboljšanje zavedanja telesa v okolju, natančnejše gibanje usmerjeno v funkcijo, skrbimo za večjo stabilnost sklepov in posledično zmanjšujemo tveganje za padec. Z vadbo, imenovano Žoga bend, ki poteka v enoti Marof, si popestrimo ponedeljke. Z lesenimi palicami ob glasbi ritmično udarjamo po velikih terapevtskih žogah s ciljem izboljšanja

koordinacije, motorike gibanja, percepcije, kognicije ter statičnega in dinamičnega ravnotežja sede. Enkrat letno v enoti Marof organiziramo tudi športne igre, ki se odvijajo zunaj pred domom in so prava atrakcija za uporabnike.

Del fizioterapevtskih obravnav se vsak dan izvaja individualno. Program fizioterapije se prilagaja posamezniku glede na njegovo starost, psihofizično stanje, različne bolezni in poškodbe. Te terapije zajemajo kombinacijo fizikalnih in mehanskih sredstev, tehnik manualne terapije ter vaj za krepitev mišic in izboljšanje gibljivosti slabše gibljivih delov telesa. Imamo tudi možnost fizioterapije za zunanje uporabnike.

Naši uporabniki so lahko v okviru fizioterapije vključeni v naslednja področja: preventiva, kurativa – zdravljenje, rehabilitacija ter svetovanje in oprema z medicinskotehničnimi pripomočki. Preventivni program je namenjen preprečevanju nastanka bolezni ali izpada funkcijske sposobnosti. Izvajamo ga v obliki skupnih telovadb oziroma gibalnih aktivnosti pa tudi v obliki svetovanja in individualne vadbe, npr. na sobnih kolesih, sobnih kolesih za uporabnike na invalidskih vozičkih, vadbe s telovadnimi palicami, utežmi, elastičnimi trakovi, žogami ... Zdravljenje in rehabilitacija različnih akutnih (poškodbe) ali kroničnih stanj, kot so npr. nevrološka obolenja, ali po daljšem mirovanju zaradi različnih bolezni. Vse opisano poteka individualno, večinoma v prostoru fizioterapije, v primeru težje pokretnih uporabnikov pa tudi v sobah. Izvaja se po navodilu domskega zdravnika in/ali specialista. Našim uporabnikom tudi svetujemo in jih opremimo z medicinskotehničnimi pripomočki, kot so sprehajalne palice, hodulje, invalidski vozički, ortoze za sklepe ... V domu je možna tudi izposoja medicinskotehničnih pripomočkov za zunanje uporabnike. Vzdrževalni program je dolgoročen in temelji na ohranjanju dosežene izboljšane funkcijske sposobnosti uporabnika. Izvaja se v obliki skupinske in/ali individualne vadbe.

Vse metode, ki se jih poslužujemo, imajo skupen cilj – gibanje, ki pozitivno vpliva na psihofizično počutje in kakovost življenja naših uporabnikov. To lahko potrdimo tudi z letošnjim sodelovanjem v akciji Prekolesarimo svet, ki se je zaključila na svetovni dan preprečevanja samomora. Uporabniki iz enote Marof, tudi tisti na

invalidskih vozičkih, so po zmožnostih in željah en mesec kolesarili na sobnih kolesih. Namen akcije je bil, da bi udeleženci z vsega sveta z združenimi močmi prekolesarili 40.075 kilometrov, kolikor znaša obseg zemlje. Zbirali smo prevožene

kilometre naših uporabnikov, ki smo jih kot enota Marof prekolesarili kar 475 kilometrov. Na tej točki bi radi pohvalili naše uporabnike, hkrati pa jih motivirali za vnaprej z gesto našega uporabnika: »Vsi na kolo za zdravo telo!«

Iztok Bevk

Korak plus Moskva in Drama SNG Maribor

Robert Šabec

»Talent je želja po ustvarjanju. Če ni želje, ni talenta. Če ni talenta, ni želje,« so besede, ki jih v pogovoru, ko nanese bodisi na gledališče bodisi na življenje kot tako, rad poudari Izток Bevk, hkrati pa te predstavljajo tudi kar se da ustrezen minimalen približek opisa vse tiste silovite ustvarjalne energije, ki je temu zanimivemu Idrijčanu zagotovo nikoli ni primanjkovalo.

Študij na Ruski akademiji za gledališke umetnosti in vrnitev

Iztok se je po zaključeni srednji šoli na Gimnaziji Jurija Vege odločil za študij igralsva, in to ne kjerkoli, temveč v Rusiji, natančneje v njeni prestolnici Moskvi, kateri gre na področju celotne svetovne gledališke umetnosti pripisati posebno mesto. Dasiravno je letos minilo natanko dvajset let, odkar je diplomiral na Ruski akademiji za gledališke umetnosti, pa je njegova pripoved o študiju prav tako živahna kot nekoč. Izток v svoji pripovedi kar ne more mimo nadvse dragocene igralske in življenjske izkušnje, ki jo je prejel prav na tej znameniti ustanovi, rad spregovori tudi o Rusiji, beseda pa mu vsaj med najbližjimi rada steče, tako kot pred leti najverjetneje po njegovem grlu vodka, tudi o pregovornih študentskih popivanjih, po katerih je Rusija znana že od nekdaj. Ob prihodu iz Moskve je Izток v domovini večkrat nastopal z Antigono, o kateri bomo kasneje še spregovorili, in gledališko igro Vrnitev v režiji Jaše Jamnika. Kmalu je postal tudi član stalne zasedbe Drame SNG Maribor. V dobrih desetih letih je tam odigral številne predstave, od Ionescovega Nosoroga v režiji Vita Tauferja ali prav tako njegovega Makbeta v režiji Sebastijana Horvata, do Goldonijeve Sluge dveh gospodarjev v režiji Vinka

Möderndorferja, pa vse do slovenskih literarnih ustvarjalcev, kot so Tone Partljič in njegovo gledališko delo Za nacionalni interes v režiji Jaše Jamnika ali pa prav tako njegovega Maistra in Marjete v režiji Maria Uršiča, pa tja do znamenitega Jančarjevega Severnega sija, ki ga je režiral Mile Korun, če naštejemo le nekatere.

Pedagoško delo

Iztoka, ki je po naravi svobodnega duha, je z leti institucionalno delo pričelo utesnjevati. Predvsem za svojo dušo, kot rad reče sam, je ustanovil gledališče Kavazu, v okviru katerega so med drugim uprizorili tudi znamenito Antigono, in to ne kot klasično Sofoklejevo tragedijo, temveč na način, kot jo je za moderni čas priredil francoski dramatik Jean Anouilh. Za njeno režijo je poskrbel Izток sam. Kasneje je ustanovil še gledališko skupino Univerze v Mariboru in gledališko šolo Izrazi se, s katerima pa se je že odločneje nakazovalo novo

obdobje njegove profesionalne poti. Odločil se je namreč, da bo svoje z leti pridobljeno bogato znanje kot pedagog pričel posredovati vsem tistim, ki jih tovrstna umetniška področja zanimajo. A ta njegova odločitev je hkrati botrovala še enemu pomembnemu in prelomnemu dogodku.

Pred dvanajstimi leti je v Ljubljani organiziral in izpeljal niz delavnic kreativnega nastopanja, ki so se jih udeležili številni ključni ljudje določenih slovenskih podjetij. Mesec dni po zaključku delavnic je Iztoka po telefonu presenetil eden od takratnih udeležencev. Celoten pogovor se je po Iztokovi pripovedi odvijal takole: »Iztok, prevzel sem srednje veliko proizvodno podjetje, kjer so vsi med seboj skregani. Pomagaj, prosim!« Vprašal sem ga, na kakšen način lahko pomagam. Odgovoril mi je: »Ti samo pridi v naše podjetje. Prisoten boš na kolegijih, pri neformalnih pogovorih. Skratka, spremljal me boš in opazoval.

Kasneje mi boš povedal, kaj si opazil.«
 »In potem?« sem vprašal.
 »Skupaj bova iskala rešitve.«
 »Zakaj kličeš ravno mene?« sem vtrjal.
 »Ker si dober opazovalec in imaš občutek za delo z ljudmi.«

Iztok je izziv po tehtnem premisleku seveda sprejel, zatem v omenjenem podjetju težavne razmere uspešno uredil, s tem primerom pa si začrtal tudi nadaljnjo poklicno pot, ki ga je usmerila na področje svetovanja.

»Še kako sem bil hvaležen profesorjem na Ruski akademiji gledališke umetnosti, ko so nas neizprosno usmerjali v poglobljanje psiholoških in vedenjskih lastnosti posameznih likov. Ravno tako so se izkazali za še posebej koristne vse praktične vaje in teoretična znanja o delovanju in vplivu naših čustev na kakovost naših medsebojnih odnosov, ki smo jih spoznavali v dolgoletnem izobraževanju v Šoli čustvene inteligence,« rad pove Izток Bev, ki je po tehtnem premisleku prav za tovrstne svetovalne priložnosti ustanovil Korak plus d.o.o. Od prvega zgoraj opisanega primera se je z željo po pomoči nanj obrnilo že precejšnje število velikih uspešnih organizacij,

ki bi radi izboljšale bodisi notranjo komunikacijo med zaposlenimi ali pa so se nanj obrnili z željo, da postanejo uspešnejši oziroma učinkovitejši. Izток Bev je v vsem tem času že svetoval na primer upravi družbe UniCredit Banke Slovenije, zaposlenim na Fakulteti za gradbeništvo Univerze v Mariboru in številnim drugim.

Ples brez forme in ostale aktivnosti

Ob koncu našega pogovora nas je zanimalo, kaj počne Izток v prostem času. »Nič posebnega,« pravi. Tako kot nekoč še vedno rad vrže žogo na koš, dasiravno je zadnja leta vsaj nekoliko bližje nogometu, ki si ga je kot svoj priljubljeni šport izbral njegov šestnajstletni sin Domen. Z veseljem tudi aktivno teče, kot pravi profesionalca pa se je udeležil že nekaj maratonov in celo enega ultramaratona. Še vedno rad posveča posebno pozornost raznim tehnikam sproščanja in dihalnim vajam, v zadnjih nekaj letih pa se vse bolj aktivno ukvarja s plesom brez forme, ki se, kot pravi sam, uspešno dopolnjuje tudi s preostalim delom, ki ga opravlja. V prvi vrsti pa ne gre prezreti dejstva, da Izток Bev rad na vseh področjih živi življenje, in to v vsej svoji polnosti.

IZBERI SVOJO POT

NOVI
S-CROSS SX4

srečno 2017

2-LETNO FINANCIRANJE
EOM = 0 % + GRATIS KASKO*

GORIVO V
VREDNOSTI 1.000 €

ZIMSKE PNEVMATIKE
NA PLATIŠČIH

že za 16.700 eur

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,1-5,9 l/100km in 105-135 g/km, emisija stropca: EURO6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,065-0,0525 g/km, tdi delci: 0,0012-0,00138 g/km, Stevilo delcev: 0,02-3,70 l/100km. Ogjektivni dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki prispeva k globalni segrevalni. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k vztrajno povišanem koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM10 in PM2,5 ter dušikovih oksidov. Vse nadaljnje informacije o specifični porabi goriva in specifičnih emisijah CO₂ iz novih osebnih vozil najdete v Priručniku o varčni porabi goriva in emisijah CO₂, ki ga lahko brezplačno pridobite pri pooblaščenem SUZUKI partnerju in na spletni strani www.suzuki.si.
 * Reprezentativni primer stroškov za SUZUKI S-CROSS: vrsta financiranja: finančni leasing - predračunska vrednost predmeta financiranja: € 16.700 - letna udeležba (polnogi): € 5.567 - znesek financiranja: € 11.133 - Stevilo obrokov: 2 - letni obrok: € 5.567 - stroški odobritve: € 0 - skrajni znesek za plačilo brez lastne udeležbe: € 11.133 - letna obrestna mera: 0% - efektivna obrestna mera: 0% na dan 14.09.2016. Kasko po tej akciji obsega osnovna zavarovalna krija, brez dodatnih oziroma delnih kombinacij, pri Cemer je pogoj za koriščenje ugodnosti gratis kaska veljavna sklenjena leasing pogodba s Summit Leasing Slovenija d.o.o. in za ves čas trajanja pogodbe sklenjeno obvezno in kasko zavarovanje vozila preko zastopnika Summit Leasing Slovenija d.o.o. Akcija velja do 31. 12. 2016.

AVTO VUGA d.o.o. Prodaja vozil: 05/33 33 444

Servis vozil: 05/33 33 440

Way of Life

Plakat miru letos na temo Praznovanja miru

Polona Rupnik

Vsako leto Lions klubi s celega sveta v svojem lokalnem okolju sponzorirajo mednarodni likovni natečaj »Plakat miru«. V tem projektu z velikim veseljem in z veliko energije sodelujejo tudi mnogi slovenski Lions klubi, na letošnjem jubilejnem 20. slovenskem natečaju pa letos prvič tudi Lions klub Idrija.

Namen natečaja je spodbuditi otroke v starosti od 11 do 13 let k razmišljanju o življenju, miru na svetu, prihodnosti, ljubezni in medsebojnem razumevanju. Svoja razmišljanja otroci s pomočjo mentorjev z različnimi tehnikami predstavijo kot likovna

dela. Natečaj poteka stopenjsko, saj se likovna dela najprej ocenjujejo na lokalnem nivoju Lions klubov, nato na nivoju distriktov in v končni fazi na mednarodnem nivoju.

Izmed vseh del, ki se zberejo na koncu na mednarodnem nivoju natečaja, je izbranih 24 del, ki predstavljajo delo več kot 400.000 otrok z vsega sveta. Število vseh otrok, ki v natečaju sodelujejo, pa je po grobi oceni vsaj desetkrat večje.

Pod okriljem Lions kluba Idrija je na natečaju sodelovalo 238 učencev iz štirih osnovnih šol – Idrija, Spodnja Idrija, Črni Vrh nad Idrijo in Cerkno. Komisija v sestavi pedagoginj iz

vseh širih osnovnih šol in treh članov idrijskega Lions kluba je izbrala po eno najboljše delo iz vsake osnovne šole, ki jih je Lions klub Idrija poslal naprej na slovenski izbor. Poleg omenjenih štirih najboljših del pa je komisija izbrala še po tri likovna dela iz vsake šole, katerih avtorji bodo dobili priznanja za sodelovanje in simbolično nagrado.

Vas zanima, kako je skozi otroške oči videti praznovanje miru? Pridite na razstavo. Otvoritev bo 10. januarja 2017 v Galeriji Magazin nad Mestno knjižnico in čitalnico Idrija. Na razstavi bo potekala tudi prodaja razstavljenih del. Zbrana sredstva bo Lions klub Idrija namenil sodelujočim šolam oziroma otrokom iz socialno šibkejših družin.

Plakat miru

Razstava likovnih del učencev OŠ Idrija,
Spodnja Idrija, Črni Vrh in Cerkno
Galerija Magazin,
10. 1. 2017 ob 18.00

Razstava bo odprta do 14. 1. 2017

»Leto, ki pride, ko zdajšnje odide,
naj Vam pred vrata pripelje darila bogata:
ljubezen in zdravje, uspehe in sanje
pa še vrečo nabasano s srečo.«

FMR

DAMOKLEJEV MEČ

STOJAN PETRIČ

Knjižni prvenec uglednega slovenskega gospodarstvenika in dolgoletnega prvega moža Kolektorja. V njem prepleta opis svoje izjemne menedžerske poti in njeno osebno doživljanje. Podaja primere dobrih praks, zanimive za poslovno in splošno javnost.

več kot 400 strani | trda vezava | 19,90 EUR*

Knjigo lahko naročite pri časopisni hiši
Delo in prejmete podpisan izvod*. V prosti prodaji jo lahko
kupite v izbranih knjigarnah in vseh poslovalnicah Felix.

Koncern Kolektor je tudi letos sredstva namesto za novoletna poslovna darila daroval v dobrodelne namene. Gre za podporo domači lokalni skupnosti, otrokom in tistim s šibkejšim socialnim statusom. Sredstva – 20.000 evrov – je namenil Zvezi prijateljev mladine Idrija in Rdečemu križu Slovenije – Območnemu združenju Idrija.

Tehnologi, vodje TED in planerji iz divizije B1 so se mudili na obisku v Kolektor Etri in podružnici Kolektor Sikoma – Magmi. Namen ekskurzije je bil pridobitev novih znanj in izmenjava dobrih praks. V Magmi so jim predstavili delavnice feritov, magnetov in navitih komponent, v Kolektor Etri pa so jih popeljali skozi proizvodnjo, ki je bistveno drugačna, kot smo je navajeni v Idriji. Ogled proizvodnje transformatorjev in njihove izdelave je ekskurziji dodal piko na i, saj tu ne gre za serijsko proizvodnjo, pač pa za »butične« produkto. Zadovoljni z videnim in slišanim so dan zaključili z bowlingom in ogledom starega dela Ljubljane, predstavnike obeh podjetij pa so povabili v Idrijo, da jim predstavijo primere dobrih praks s komutatorskega programa.

Na prednovoletnem srečanju delničarjev je Stojan Petrič, predsednik sosveta koncerna Kolektor in predsednik nadzornega sveta družb FMR in FOND, predstavil lastniško strukturo koncerna Kolektor in skupine FMR. Spregovoril je o rezultatih poslovanja koncerna in projektih, povezanih s prevzemi, ki naj bi se zgodili v prihodnjem letu. Opozoril je na pomembnost lojalnosti in enotnosti tima, ki povezuje Kolektor v enotno, homogeno podjetje, kjer ni notranje entropije oziroma rušitve sistema. Prav to je koncern Kolektor naredilo za eno najuspešnejših podjetij v Sloveniji, hkrati pa povzročilo nevoščljivost v ožji in širši okolici. Pojavlja se dvom oziroma skrb, da je nekdo, ki mu na finančnem področju ni uspelo zrušiti tega sistema, začel uporabljati bolj sofisticirane načine, da bi mu to uspelo. Gre za načine, ki jim lahko določeni posamezniki tudi znotraj koncerna podležejo. Znotraj vsakega sistema namreč obstajajo nezadovoljneži. Kot je poudaril Petrič, so bili delničarji vedno enotni, zato je še toliko pomembneje, da se uprava koncerna Kolektor in sindikat dogovorita in dosežeta dogovor. Neenotnost med upravo in tistimi, ki povzročajo entropijo sistema, lahko namreč privede do takih primerov, kot jih je bilo v Sloveniji že veliko. Za primer vzemimo Swatycomet, kjer je sindikat praktično uničil podjetje in je slednje prišlo v tujo last, ali pa Gorenje, kjer je bil sindikat odgovoren, da so velik del proizvodnje preselili v Srbijo in s tem v regiji zvišali stopnjo brezposelnosti. Pri takih zadevah se mora vsakdo zavedati, da v prvi vrsti povzročča škodo sebi in šele nato sistemu, znotraj katerega deluje. Kolektor je trn v peti predvsem zato, ker zaposlenim zadnjih 20 let ob koncu leta vedno izplača posebno stimulacijo, za razliko od podjetij, ki si tega ne morejo privoščiti, letno izplačuje dividende, ki se povečujejo za 5-10%, maksimalen regres, zaposleni pa imajo višje plače kot so v panogi.

Podjetji Kolektor ATP in Kolektor Orodjarja – poslovna enota Postojna sta v prednovoletnem času svojim najboljšim sodelavcem podelili prstane kakovosti in se spomnili jubilarov in upokoencev. Prstan kakovosti je nagrada za večleten trud in delo, pri katerem zaposleni dosega nadpovprečne rezultate kakovosti, izboljšuje kakovost dela in prenaša pozitiven odnos do kakovosti tudi v svojem bližnjem delovnem okolju ter nanj pozitivno vpliva. Letošnja prejemnika prstanov kakovosti sta Miladinka Španič iz Kolektor ATP in Rajko Mehanovič iz Kolektor Orodjarne – poslovna enota Postojna.

Kolektor Orodjarja s profitnim centrom Vision se je na sejmu Vision v Stuttgartu predstavila s strojem za optično kontrolo komutatorjev JOŽA-6, ki je namenjen izvajanju enostavnih in kompleksnih dimenzijskih meritev, kontroli prisotnosti ostankov in nečistoč, kontroli površin itd. Sejemska novost je demo aplikacija, ki pošilja podatke o meritvah na izdelkih v splet. Uporabnik lahko preko svoje mobilne naprave (tablica, telefon ...) dostopa do statističnih podatkov v realnem času in upravlja s strojem. Demo aplikacija predstavlja rešitev industrije 4.0 in je bila razvita v sodelovanju Kolektor Orodjarne in Kolektor Sisteha.

Osnovna šola Idrija je s finančno in kadrovsko pomočjo koncerna Kolektor pripravila že 10. raziskovalni tabor, namenjen učencem zadnje triade. Ti so nova znanja nabirali na likovno-umetniški, fotografski, angleški, glasbeni, gledališki, plavalni, kemijski in fizikalno-tehnični delavnici. Za zadnji dve so bili zadržani Kolektorjevi strokovnjaki, in sicer David Jezeršek, Rajko Bajt in Milan Mrak.

Planet GV in Inštitut SOFOS sta izbrala 10 najboljših skrbnikov znanja v Sloveniji, ki sistematično vlagajo v rast intelektualnega kapitala ter strateško investirajo v izpopolnjevanje znanja in usposabljanje zaposlenih. Rezultati najboljših izobraževalcev v državi – poleg Kolektorja so to še IBM Slovenija, Iskra Mehanizmi, Krka, Lek, Petrol, Plastika Skaza, Unija računovodska hiša in Zavarovalnica Triglav – dajejo jasno sporočilo: uspešne organizacije vlagajo v intelektualni kapital zaposlenih ter v izobraževanja in usposabljanja. Eva Cvelbar Primožič, izvršna direktorica za kadre v koncernu Kolektor: »Priznanje nam potrjuje, da se uvrščamo v elito delodajalcev, ki se zavedajo, da je znanje zaposlenih tisto, ki daje konkurenčno prednost na trgu. Iz tega razloga zaposlene stalno spodbujamo k dodatnemu izobraževanju in usposabljanju ter jim poskušamo omogočiti pridobivanje širokega spektra raznovrstnih znanj, ki naj bi jih nato implementirali pri svojem delu. Na tej točki vidim dodano vrednost izobraževanja in usposabljanja. Zavedam pa se in to želim prenesti tudi na svoje sodelavce in zaposlene, da je znanje tisto, ki te popelje naprej, dvigne in ti razširi obzorje ter da življenjsko širino na način, kot ti je ne more nihče drug.«

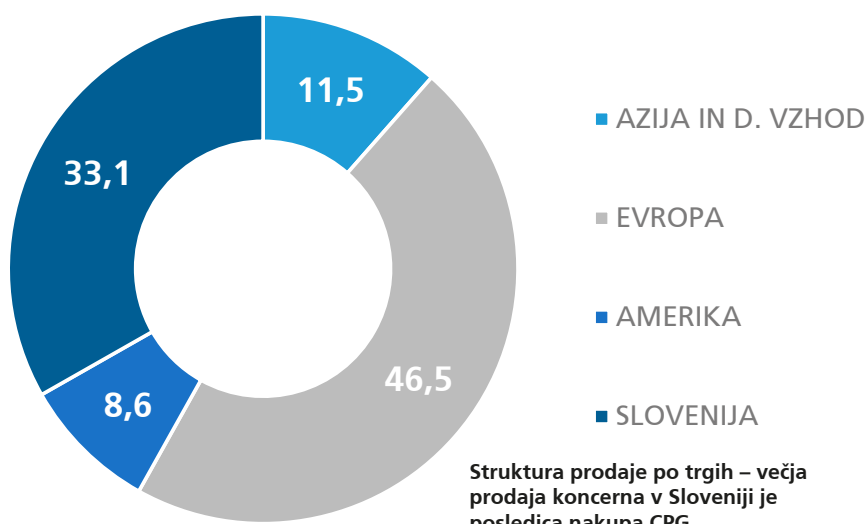
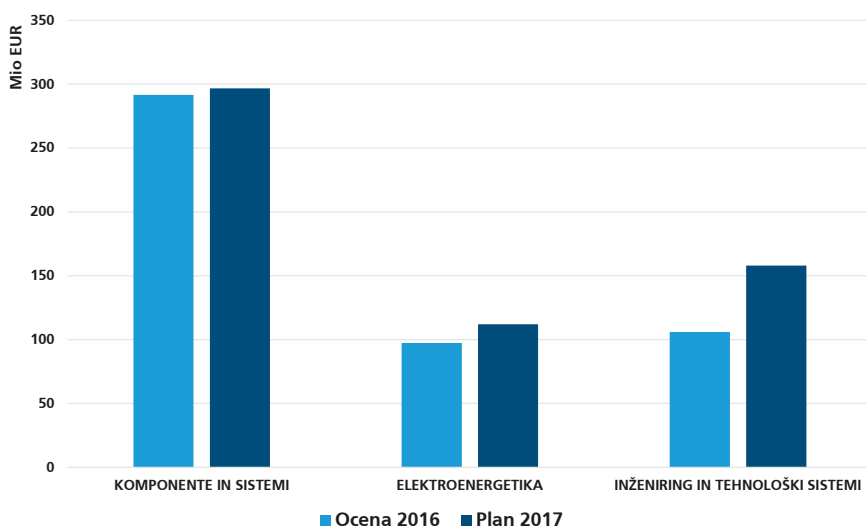

Poslovanje koncerna Kolektor

Kaj lahko pričakujemo od leta 2017?

Anica Uršič Vončina

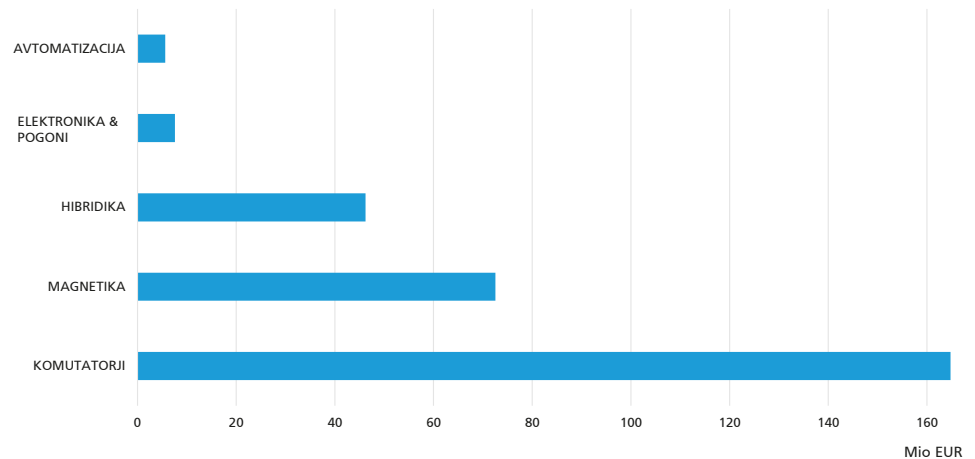
Cilj, ki ga zasledujemo, je rast. Ob koncu leta 2017 pričakujemo 570 milijonov evrov prihodkov od prodaje. Rast naj bi zabeležili vsi trije poslovni stebri. Kolektor je pred vstopom v novo leto prevetril poslovne divizije. Po novem oziroma od 1. 1. 2017 dalje bomo govorili o Komponentah in sistemih, Elektroenergetiki ter Inženiringu in tehnoloških sistemih.

Komponente in sistemi

Najmanjšo rast beleži največja divizija Komponente in sistemi, kjer sta dva največja programa – Komutatorji in Magnetne komponente – v fazi zrelosti in povsem zasičena, zato smo že začeli spreminjati poslovni model. Program Hibridike naj bi v naslednjih letih rasel. Trenutno smo v fazi izbora tehnologij, s katerimi bomo s sinergijo pospešili rast obstoječega programa.

Družba Kolektor ATP se pospešeno pripravlja na prevzem osrednje vloge za sprejem novih tehnologij iz drugih podjetij koncerna. Največ tehnologij se bo v Postojno preselilo iz podjetja Kolektor Ascom. To podjetje bo tehnologije zaradi njihove neprimernosti za slovensko ekonomsko okolje selilo tudi v Srbijo v družbo Kolektor ATS. Kolektor Ascom se s temi selitvami in manjšanjem obsega duroplastičnega programa na

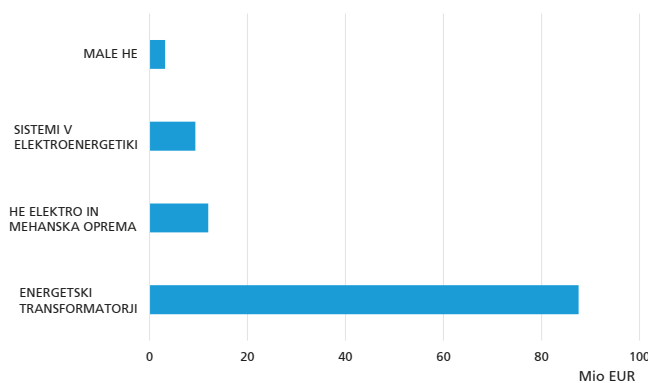

idrijski lokaciji pripravlja na povečanje proizvodnih zmogljivosti na programu Elektronika in pogoni. Kot smo že uvodoma zapisali, smo sredi intenzivnih pogovorov za akvizicijo v diviziji Komponente in sistemi. Naš cilj je namreč v letu 2017 s to divizijo doseči 350 milijonov evrov prodaje pri zunanjih kupcih.

Kolektor Orodjarna, ki se po novi ureditvi in vsebinskem preoblikovanju divizij uvršča v poslovno divizijo Komponente in sistemi, se poleg podpore programom v tej diviziji, kar je njeno temeljno poslanstvo, usmerja tudi na področje digitalizacije.

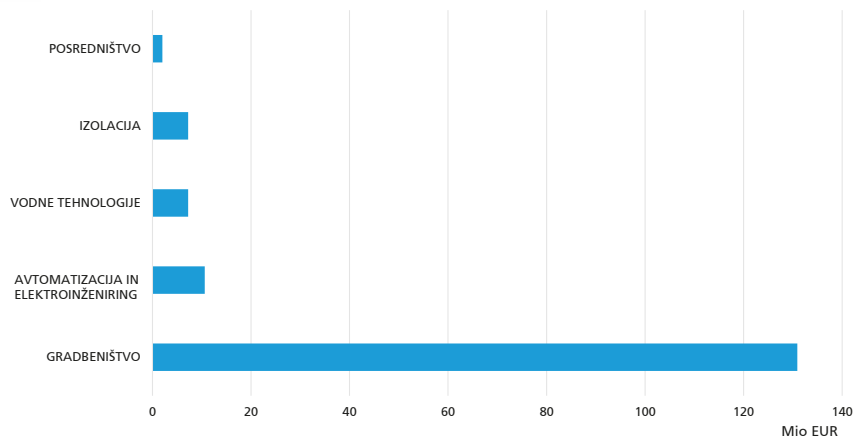
Elektroenergetika

Divizija Elektroenergetika beleži veliko rast. Najmočnejše podjetje v tej diviziji je Kolektor Etra, ki je pred kratkim sklenilo največji posel v zadnjih 5 letih. O tem projektu si lahko podrobneje preberete na naslednjih straneh. K rasti prodaje v tej diviziji prispevata tudi Kolektor Turboinštitut skupaj s hidroelektrarnami in Kolektor Igin.

Inženiring in tehnološki sistemi

Inženiring in tehnološki sistemi so tista divizija, ki bo v koncernu Kolektor največ prispevala k rasti prodaje. Vodilno vlogo v diviziji ima Kolektor Koling, ki se lahko pohvali s pisano paleto številnih projektov, ki se odražajo v vedno večji prodaji. K moči divizije prispeva tudi Cestno podjetje Gorica, ki se je v zadnjem četrtletju letošnjega leta pridružilo koncernu. Gradbeništvo je tako najmočnejši program te divizije, sledijo pa mu Vodne tehnologije ter Avtomatizacija in elektroinženiring, katerih nosilec je Kolektor Sisteh. To podjetje bo odigralo pomembno vlogo tudi v projektu NEDO oziroma ureditvi

pametnih skupnosti v Sloveniji. Svoj delček k rasti divizije prispeva

tudi Kolektor Missel Insulations s programom izolacije.

Kolektorjeva menedžerja leta sta Bogo Miklavčič in Wolfgang Stass

Polona Rupnik

Kolektor je na tradicionalnem srečanju menedžerjev razglasil svojega menedžerja leta. Nagrado »Menedžer leta koncerna Kolektor« uprava koncerna podeljuje menedžerjem za izjemne dosežke, ki so vidni v rasti, dobičkonosnosti in operativni odličnosti podjetij, ki jih vodijo. Letošnja nagrajenca sta dva, in sicer člana uprave podjetja Kolektor KMT Bogo Miklavčič in Wolfgang Stass.

Kot je v obrazložitvi povedal član uprave Valter Leban, je bilo podjetje, ki ga vodita nagrajenca, v preteklih letih soočeno z velikimi izzivi. »Vzdržni razvoj je zahteval selitev na novo lokacijo, istočasno je bilo podjetje soočeno s spremembo načina poslovanja svojih kupcev in posledično velikim padcem prodaje. Ta velika udarca sta podjetje povsem vrgla iz ravnotežja. Podjetje je praktično čez noč postalo nedobičkonosno, zaostanki do kupcev so se kopičili, kupci so postajali nezadovoljni.

Potrebno je bilo korenito prestrukturiranje, ki je temeljilo na sinergijah s sorodnim podjetjem koncerna. V slabih dveh letih sta Miklavčič in Stass dosegla največji rezultatski napredek med vsemi proizvodnimi podjetji v koncernu. V operativnem pogledu je podjetje lahko vzor vsem ostalim po domala vseh kazalnikih. Kolektiv podjetja je pod vodstvom nagrajencev postal aktiven član Kolektorjeve družine, kar dokazuje s sodelovanjem v skupnih projektih in prenosom znanja ter

pridobljenih poslov na druge lokacije znotraj koncerna. Nenazadnje nam je urejena tovarna v središču najzahtevnejše nemške industrije vsem v zadovoljstvo in ponos.« Kot je še povedal Leban, se pomembno delo za letošnja nagrajenca šele začinja. Po novem združena magnetika je namreč postavljena pred izziv rasti, ki naj bi njen promet v naslednjih nekaj letih podvojila. »Verjamemo, da bosta nagrajenca pri tem igrala ključno vlogo.«

Poslovno sliko v iztekajočem se letu in načrte za prihodnje leto so zbranim menedžerjem orisali člani uprave koncerna Kolektor. Kot je povedal njen predsednik Radovan Bolko, sta glavni usmeritvi v letu 2017 rast koncerna in zaposleni oziroma voditeljstvo.

Wolfgang Stass (levo) in Bogo Miklavčič (desno)

Wolfgang Stass je zrasel iz prakse. Svoje znanje, izobrazbo in izkušnje je vso svojo poklicno pot pridobil v tesnem sodelovanju s podjetji, ki so bili predhodniki današnjega Kolektor KMT. Za podjetje se je srčno boril tudi v najtežjih časih in se še danes. Zato je med svojimi sodelavci spoštovan in visoko cenjen. Temu se s podelitvijo letošnje nagrade pridružuje tudi uprava koncerna.

Bogo Miklavčič je nedvomno Kolektorjev najboljši krizni manager. Dokazal se je pri vodenju Kolektor Magme v zares težkih časih. Nekateri pred njim so obupali. Vemo, da ni enostavno motivirati svojih sodelavcev brez možnosti nagrajevanja in ob intenzivnem zniževanju stroškov. Bogo to dokazano zna. V času, ko je koncern potreboval njegovo znanje v tujini, se je pozitivno odzval. S sistematičnim vodenjem, bogatimi izkušnjami in nepopustljivostjo je bistveno prispeval k obrnitvi trendov v Kolektor KMT in letošnji zgodbi o uspehu.

Kolektor Etra sodeluje pri gradnji največjega vetrnega polja v Evropi

Polona Rupnik

Norveška je znana kot vetrovna dežela. Žal so investitorji v vetrna polja Skandinavijo kot primerno za tovrstne investicije prepoznali šele v zadnjih 10 letih. Prav letos se začne gradnja največjega vetrnega polja v Evropi, pri katerem bo svoj pečat pustila tudi Kolektor Etra. Ta bo za omenjeni mega projekt dobavila vseh 13 transformatorjev.

»Trije norveški investitorji, družbe Statkraft, TrønderEnergi in Nordic Wind Power DA, so združili moči pri gradnji največjega vetrnega polja na Norveškem in tudi v Evropi,« je povedal Peter Novak, direktor komercialne v Kolektor Etri, in dodal, da je proračunska vrednost projekta 1,1 milijarde evrov, Kolektor Etra pa je podpisala pogodbo za dobavo 13 transformatorjev. Vrednost te pogodbe je 9,8 milijona evrov. »Gre za naš največji projekt v zadnjih petih letih. Na Norveškem poslujemo že

18 let. Ta posel smo dobili, ker smo z drugimi projekti dokazali, da smo zanesljiv in zaupanja vreden partner. Prepričali smo jih tudi z našo tehnično rešitvijo, saj smo za transformatorje razvili odlično antikorozijsko zaščito, kar je pomembno, saj bodo nameščeni v neposredni bližini morja,« pravi Novak.

Norvežani bodo vetrnice postavili na zelo vetrovnem norveškem polotoku Fosen, otočju Hitra in Snillfjord. Zmogljivost elektrarn bo 1000 megavatov. S postavitvijo tega vetrnega polja bo Norveška podvojila trenutno inštalirano kapaciteto vetrnic v državi. Skupna načrtovana proizvodnja elektrike bo 3,4 teravatne ure na leto, kar zadošča za potrebe 170.000 povprečnih gospodinjstev. Kupci te električne energije bodo predvsem Švicarji in Britanci. Kolektor Etra bo 13 transformatorjev dobavila do leta 2020, ko naj bi bil projekt postavitve največjega vetrnega polja v Evropi tudi zaključen.

Ti transformatorji bodo transformirali energijo 278 vetrnih turbin, pri čemer ima vsaka turbina deklarirano nazivno moč 3,6 megavata.

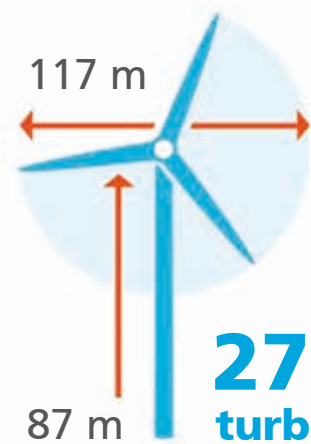
Količina električne energije zadošča za napajanje

170 000
gospodinjstev

241 km

Načrtovana izgradnja cest

Japonsko ime je ključ do tujih trgov

Borut Tavčar

Eles in japonska razvojna agencija NEDO sta podpisala sporazum o sodelovanju pri uvedbi pametnih električnih omrežij in pametnih sosesk. Posla naj bi bilo za vsako stran polovica, ključna korist pa olajšan prodor slovenskih podjetij na zahtevne zahodne trge. Med temi podjetji je tudi Kolektor.

Projekt so zaradi lažjega usklajevanja razdelili v dve fazi. Prva se je začela s podpisom dogovorov 25. novembra in zajema usklajevanje med distribucijskim in prenosnim omrežjem z vključitvijo Elesu ter Elektra Maribor in Elektra Celje. Druga faza se bo bolj osredotočila na lokalne skupnosti in se bo začela do enega leta pozneje. Ta del vsebin bo potrjen v drugi fazi projekta, trenutno pa sta zaradi tehničnih karakteristik v prednosti Idrija in Ptuj.

»Interes japonske strani je vzpostavitev referenc njihovega gospodarstva za kasnejši prodor na druge trge. Hitachi se zaveda, da za prodor na (zanj) nove trge potrebuje sodelovanje s podjetji, ki imajo v tem okolju že vzpostavljene prodajne poti, in s projektom išče tudi ustrezne in zanesljive partnerje, s katerimi bo našel sinergijske učinke. Obratno lahko slovenska podjetja s sodelovanjem s Hitachijem lažje najdejo pot na trge, kjer danes niso prisotna, je pa prisoten Hitachi,« pravi pomočnik direktorja področja za upravljanje sredstev in projektov v Elesu Uroš Salobir.

Kaj bo japonskega in kaj slovenskega?

Hitachi se je v okviru projekta osredotočil na sistema DMS (distribution management system oziroma sistem upravljanja distribucije) in aEMS (area energy management system oziroma področni sistem upravljanja energije). To sta napredni programski rešitvi upravljanja omrežja in učinkovite rabe energije.

»Slovenske reference, znanje in tehnologije v projektu nastopajo predvsem na segmentih razvoja dodatnih funkcionalnosti, ki bodo prilagojene slovenskemu in evropskemu načinu delovanja omrežij: dodatne merilne naprave, dodatni aktivni elementi, kot so regulacijski transformatorji, odklopniki, sistemi upravljanja stavb oziroma hiš itd., in vzpostavitev komunikacije do teh naprav (omrežje IKT),« pojasnjuje Salobir. Montaža in usposobitev opreme sta tudi v celoti v domeni slovenskih podjetij.

Kdo bo zraven?

»Japonski partnerji so med pripravo svoje študije izvedljivosti zelo pozorno preverili kompetence in sposobnost dolgoročnega sodelovanja in razvoja slovenskih družb, preden so se odločili za sodelovanje z njimi. Vse to so preverjali z eno od japonskih superbank Mizuho Bank. Kolektor je eno od podjetij, v katerem je Hitachi v okviru projekta poleg vsega naštetega odkril tudi možnost sinergijskih učinkov in skupnega nastopa na tujih trgih. Ni pa edini; poleg njega so tu še Solvera Lynx, Iskratel, Stelkom ter vrsta manjših proizvajalcev ali integratorjev,« pravi Salobir in dodaja, da je elektroenergetski sistem zelo kompleksen, zato nobeno podjetje ne more računati, da bi lahko pokrilo celoten spekter potreb katerega koli elektroenergetskega sistema. Zato je projekt priložnost, da slovenska podjetja z razvitimi rešitvami z japonskim partnerjem nastopijo na trgih skupaj, če se bo pokazala možnost za ponudbo celovite rešitve. Sicer lahko vsako podjetje še naprej individualno trži svoje produkte.

S projektom zajemajo tudi segment odjemalcev, ki s svojo aktivno vlogo elektroenergetskemu sistemu prinašajo koristi z učinkovito rabo električne energije in prilagajanjem odjema. »Elektro Maribor in Elektro Celje sta lastnika distribucijskega omrežja, v katerem bomo v prvi fazi preizkusili napredne funkcionalnosti, ki bodo koristile

Elesu in elektrodistribucijama. Kot lastnika infrastrukture sta za projekt ključna pri implementaciji opreme in funkcionalnosti ter za njeno delovanje po dokončanju projekta,« pojasnjuje Salobir.

Dodaja, da imajo seveda vse distribucije možnost sodelovanja v projektu v njegovi drugi fazi. »Naša želja je, da je projekt čim širši, da mu bomo lahko upravičeno rekli nacionalni projekt in skupaj delali v dobro elektroenergetskega sistema in njegovih uporabnikov.«

Za več obnovljivih virov energije (OVE) v omrežju

Med koristi projekta Nedo v Elektru Ljubljana med drugim prištevajo zagotavljanje kakovosti napetosti ob velikem deležu razpršenih virov: »Elektrarne na obnovljive vire proizvajajo elektriko nenadzorovano in naključno ter s tem povzročajo težave v obratovanju omrežja. Zato želimo vzpostaviti mehanizme, ki bodo omogočili vključevanje proizvodnje obnovljivih virov na distribucijskem omrežju v proces obratovanja omrežja. Proizvodnja OVE je danes podrejena cilju maksimalne možne proizvodnje, kar zagotavlja zakonodaja.«

»Pametna omrežja so priložnost tudi za številna nova, inovativna mala in srednja podjetja, ki so gonilo razvoja gospodarstva. Podjetja pa nujno potrebujejo demonstracijske projekte za preizkušanje svojih izdelkov ali storitev, ki jih bodo tržila na globalnih trgih,« še pravijo v Elektru Ljubljana. Opozarjajo tudi, da je za učinkovit nadaljnji razvoj pametnih omrežij ključno usklajeno delovanje na tehnološkem, regulatornem, ekonomskem in sociološkem področju. Če se bo katero koli od teh zanemarilo, bo uvedba pametnih omrežij neuspešna. Sistem naprednega merjenja je osnovni gradnik pametnih omrežij, ki so pomembna tudi za razvoj pametnih mest.

Proizvajalce imamo, imena (še) ne

Na vprašanje, ali bodo slovenski proizvajalci, ki bi v sodelovanju lahko zagotovili vso tehnologijo za vzpostavitev pametnih omrežij, sodelovali ali tekmovali s Hitachijem, Salobir odgovarja, da so Japonci na področju pametnih omrežij na prvem mestu na svetu, saj so pametna omrežja pogoj za preživetje njihovega

trgu. To je tudi temeljni vzrok, da smo zasledovali ta projekt že od vsega začetka, ko so Japonci prišli v Slovenijo,« pravi Stojan Kokošar, direktor podjetja Kolektor Sisteh.

Nosilno vlogo koncerna Kolektor za sodelovanje v tem projektu je že na začetku prevzelo podjetje Kolektor Sisteh, ki ima s hčerinskim podjetjem Kolektor Igin dovolj sistemskega znanja za tako zahteven projekt. »Pri

pravi Kokošar in dodaja, da »bi slovenska podjetja načeloma lahko izvedla tak projekt tudi samostojno. Ne smemo pa pozabiti, da je zelo malo takih, ki so sposobna svoje rešitve in izdelke potem tudi plasirati na mednarodni trg. V Kolektorju smo tudi prepričani, da se lahko slovensko znanje veliko hitreje krepi in dviguje svojo konkurenčnost s sodelovanjem s tujimi strokovnjaki, posebno tistimi, ki imajo izkušnje na najrazvitejših trgih,

elektroenergetskega sistema. »Slovenska industrija lahko ponudi nišne rešitve, ki so jih slovenske energetske družbe večinoma že preizkusile v prejšnjih projektih. Rešitve, ki se bodo vgradile v projektu Nedo za Slovenijo, predstavljajo nove smeri nadgradnje, zato ne bodo tekmovali s slovensko industrijo. To zagotavljata tako Hitachi kot Eles. Če projekta Nedo ne bi bilo, bi se na teh segmentih nekoč verjetno pojavili evropski proizvajalci, pri tem pa bi dosegli veliko manjšo vključitev slovenskega gospodarstva. Kot rečeno, je interes vseh v projektu iskanje sinergij,« pravi Salobir.

»Kolektor v strategiji svoje rasti namenja močan poudarek tudi elektroenergetiki. V ponudbi ima že zdaj transformatorje, turbinske stroje, male hidroelektrarne, stikalno tehniko in sistemske rešitve s področij elektroinženiringa ter sistemov vodenja, ki jih trži na mednarodnem

tem je treba opozoriti tudi na to, da se je Kolektor pri vsebinah, pri katerih želi sodelovati, povezal tudi z drugimi slovenskimi podjetji in institucijami znanja, kot sta, denimo, Fakulteta za elektrotehniko in Elektroinštitut Milan Vidmar. S slovenskimi partnerji

kot je Japonska. To prepričanje smo si pridobili na podlagi lastnih izkušenj, saj smo v preteklih letih močno okrepili kompetence tudi s sodelovanjem naših in tujih strokovnjakov v naših razvojnih kompetenčnih centrih, ki jih imamo v Evropi in drugod po svetu.

»Verjamemo, da nam bo dobra referenca pri tem projektu, ki ga seveda šele pričakujemo, odprla možnosti za ponudbo naših storitev in znanja tudi v drugih podobnih projektih, ki se bodo dogajali v Evropi in po svetu. Sodelovanje z Japonci bo pri tem dobrodošlo. Pričakujemo tudi, da bomo pri izmenjavi znanja in izkušenj z njimi našli nove rešitve, ki bodo konkurenčne drugim ponudnikom. Seveda pa se zavedamo, da nič ne pride samo od sebe in da moramo najprej izvesti dober projekt. Konkurence na rešitvah tudi s področja pametnih omrežij ne manjka.« (Stojan Kokošar)

tako lahko ponudimo Hitachiju in Elesu opremo (regulacijski transformatorji, napredni stikalni bloki ...) in storitve (sistemi vodenja, zaščite, regulacijski algoritmi ...), ki so osnovni gradniki pametnih omrežij,«

Skratka, s Hitachijem smo pripravljene sodelovati.«

Projekt bo eden večjih demonstracijskih projektov, ki so se ali se v tem trenutku dogajajo v Evropi.

*Članek je skrajšana različica članka, objavljenega v Svetu kapitala, 16. 12. 2016.

Postavitev tehnologije ekstrudiranja materialov na idrijski lokaciji

Karla Kosmač, Andrej Brložnik

Zaradi potrebe po izgradnji dodatnih kapacitet ekstrudiranja plastomagnetnih materialov v okviru koncerna Kolektor je prišlo v aprilu 2015 do odločitve, da se bo nov ekstrudor kupil za idrijsko lokacijo, in sicer za Kolektor KFH. To je seveda za tehnologe in inženirje pomenilo povsem novo tehnologijo, s katero se do zdaj operativno še nismo srečali. Proizvodnja plastomagnetnih materialov je bila namreč domena koncernovega nemškega podjetja Kolektor Magnet Technology. Kolektor KFH je plastomagnetne materiale kupoval od njih, po novem pa jih bo izdeloval sam.

V maju lansko leto smo začeli z delom na projektu, junija naročili vso potrebno opremo in začeli s postavitvijo prizidka poleg obstoječega poslopja proizvodne hale S19 oziroma pripravo proizvodne površine za tehnologijo ekstrudiranja. To je pomenilo pripraviti projekt, pridobiti vsa potrebna soglasja in gradbeno dovoljenje, postaviti objekt

z vsemi inštalacijami, filtrno enoto ipd. Operativno vodenje projekta s strani Kolektor KFH je prevzel Ivan Jereb.

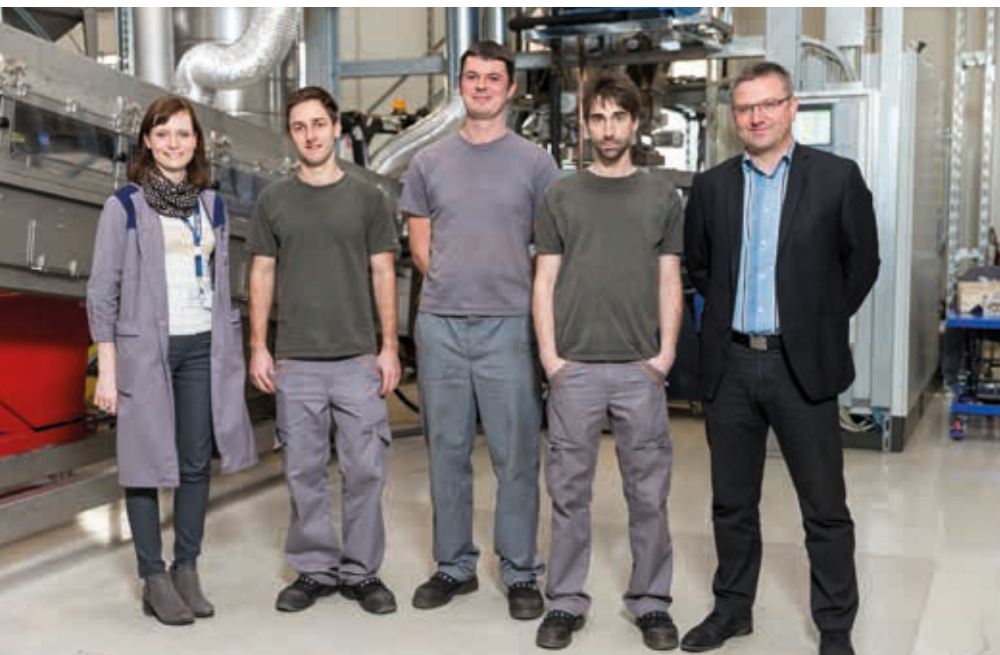
Ker smo morali zaposleni pridobiti potrebno znanje za delo z ekstrudorjem, je avgusta na šestmesečno usposabljanje v Nemčijo v Kolektor KMT odšla prva skupina,

Ekstrudiran plastomagnetni material pripravljen na mešanje z reciklatom.

in sicer urejevalca Petr Petrič in Tjan Pelhan ter tehnologinja za materiale Karla Kosmač. Februarja letos smo že pričeli s postavljanjem ekstrudorja v novih prostorih. Marca se je postavljalo še ostalo periferijo, postavili smo skladišče za materiale in nabavili potrebne kontejnerje. Pri postavljanju in prvih zagonih opreme so sodelovali tudi specialisti iz Kolektor Magnet Technology, s katerimi smo uspešno naredili in potrdili prve vzorce materialov. To je bilo v začetku aprila letos.

Prenos znanja in tehnologije

Skupina iz Kolektor KFH se je v Essnu izobraževala in usposabljala od avgusta 2015 do februarja 2016. Pridobivala si je izkušnje z ekstruzijo in delom na ekstrudorju ter celovito pripravo plastomagnetnega materiala. Naučiti smo se morali razvoja novih materialov; od izračuna in obdelave posameznih komponent za določen material, do testnega ekstrudiranja in končnih testov na materialu, preden se ga začne uporabljati za brizganje v rotorje.

Karla Kosmač, Petr Petrič, Uroš Baldasin, Tjan Pelhan in Andrej Brložnik

Izdelava materialov

Marca letos smo že izdelali deset plastomagnetnih materialov (ekstrudatov) in s tem potrdili, da smo sposobni sami izdelovati obstoječe materiale tudi na idrijski lokaciji. Sledila je validacija materiala na novi lokaciji s strani naših kupcev. Ravno tako smo začeli z razvojem in ekstruzijo novih plastomagnetnih materialov.

V ekstruziji imamo dva ekstrudorja za pripravo plastomagnetnih materialov. Enega uporabljamo zgolj za feritne plastomagnetne materiale, drugega za plastomagnetne materiale z redkimi zemljami. S tem zagotovimo nekontaminiranost materialov, večjo produktivnost in možnost ekstruzije novih testnih materialov.

Kaj je ekstruzija?

Ekstruzija (ang. compounding) je proces predelave osnovnih surovin: termoplastov, kovinskih in nekovinskih prahov ter različnih aditivov v končno obliko – ekstrudat ali kompaund. Ekstruzija materiala poteka po naslednjih korakih: materiali

(surovine) so shranjeni v zalogovnikih nad ekstrudorjem. Material nato pade v tehtnice, iz katerih se potem surovine dozirajo na polž ekstrudorja v točno določenih masnih procentih. Masni procenti surovin so točno določeni z recepturami, ki se za vsak plastomagnetni material razlikujejo. Ravno tako so točno določene temperature ekstrudiranja in mnogo ostalih parametrov. Na izstopu ekstrudorja priteka ven homogeniziran in termično obdelan plastomagnetni material, ki se po hladilnem traku še shladi s kombinacijo vode in zraka ter nareže v manjše granule. Taka oblika materiala je pripravljena še na mešanje z reciklatom, ki se vrne iz proizvodnje. To so zmlati dolivki materiala, ki je ostal po brizganju v orodja. Reciklat vedno mešamo s svežim ekstrudatom in nova mešanica se vrne v proizvodnjo brizganja.

Ekipa, ki dela v ekstruziji, trenutno šteje štiri člane, za to delo se jih bo usposabljal še pet, saj bodo, ko bodo začeli ekstrudirati na obeh linijah in izdelovati mešanico produkcijskega materiala, potrebovali tri osebe na izmeno. To naj bi se zgodilo že v prvi polovici prihodnjega leta.

Andrej Brložnik,
direktor
Kolektor KFH

»Nova tehnologija ekstrudiranja materialov pomeni za Kolektor KFH povsem novo tehnološko področje kar po eni strani pomeni veliko izzivov v smislu izgradnje ustreznih znanj oz. kompetenc po drugi strani pa možnost lastne proizvodnje in razvoja materialov za obstoječe in nove proizvode. S proizvodnjo materialov na idrijski lokaciji se izognemo tudi nepotrebnim transportnim stroškom materiala iz Nemčije oz. vračanja reciklata nazaj v KMT. V Kolektor KFH smo najprej pričeli s proizvodnjo materiala za izdelke, ki jih izdelujemo v Idriji, sledila pa bo proizvodnja materialov za druge proizvodne lokacije (tudi za KMT, ki ima trenutno polne kapacitete, kot tudi za KAN).«

20 let delovanja Ascoma

Anja Erjavec

Podjetje Kolektor Ascom je z Dnevom Ascoma slovesno obeležilo 20 let delovanja. Danes proizvodno podjetje, ki ga poganjajo avtomatizirane in robotizirane proizvodne linije, je bilo pred dvema desetletjema ustanovljeno kot invalidska delavnica ročnega sestavljanja. Kolektor Ascom je eno od podjetij koncerna Kolektor, ki se ukvarja s programom hibridnih izdelkov – komponent za avtomobilsko industrijo, kot so drsni obroči in kontaktne plošče za alternatorje, ter ima hkrati lastno proizvodnjo štancanih in hladno preoblikovanih polizdelkov. Je družbeno odgovorno invalidsko podjetje, ki s svojo skrbjo za varnost in zdravje zaposlenih, stroškovno učinkovitostjo ter usmerjenostjo v varovanje okolja stremi k poslovni odličnosti. Vizija podjetja je, da po končani proizvodnji komutatorskega programa na nosilnem programu drsni obroči in kontaktnih plošč za avtomobilске alternatorje doseže in ohranja vodilni globalni tržni delež, hkrati pa v svojo proizvodnjo že vpeljuje nove programe s področja elektronike in pogonov, na področju storitev pa zagotavlja kakovostno strokovno podporo ostalim družbam v lokalnem okolju.

»Podjetje Ascom je bilo ustanovljeno leta 1996, ker so želeli delavkam, ki so zaradi ukinitve programa ostale brez dela, zagotoviti tudi nadaljnjo zaposlitev. Priložnost smo videli v ustanovitvi invalidskega podjetja z namenom zaposlovanja oseb z različnimi omejitvami,« se začetkov spominja idrijski župan Bojan Sever, ki je bil tedaj kot tehnični vodja pri vzpostavitvi podjetja zadolžen za prenos tehnologije. Na začetku so bili proizvodno popolnoma odvisni od Kolektorja. Opravljali so manj

zahtevna dela, predvsem ročno sestavljanje komutatorjev, saj so zaposlovali zlasti delavke, ki so to delo opravljale že prej. Skoraj polovica jih je imela status delovnega invalida, veliko pa jih je bilo zaradi zdravstvenih težav še v postopku za pridobitev tega statusa. Vseh skupaj je bilo okoli 70 zaposlenih. Postopoma jim je Kolektor poleg sestavljanja zaupal tudi druge, bolj zahtevne faze v izdelavi maloserijskih komutatorjev, zato se je število zaposlenih v nekaj letih povečalo na več kot 200. Poleg

prevzemanja delavcev s Kolektorja so zaposlovali tudi invalide iz drugih podjetij ter si tako zagotavljali kvoto invalidov, ki jo je določal zakon.

Kasneje so zaradi prenizke dodane vrednosti bili prisiljeni program maloserijskih prešanih segmentnih komutatorjev postopoma preseliti na cenejše proizvodne lokacije, v Bosno in Hercegovino in na Kitajsko, v Idriji pa so se usmerili v izdelavo drsni obroči in kontaktnih plošč, ki so še danes nosilni produkt podjetja.

PROGRAMI

2015 - 2020

Nove generacije DO in KP ter elektronike in pogonov

2010 - 2015

Program hibridika – štancanje in hladno preoblikovanje kontaktov za hib. in senzorično

2005 - 2010

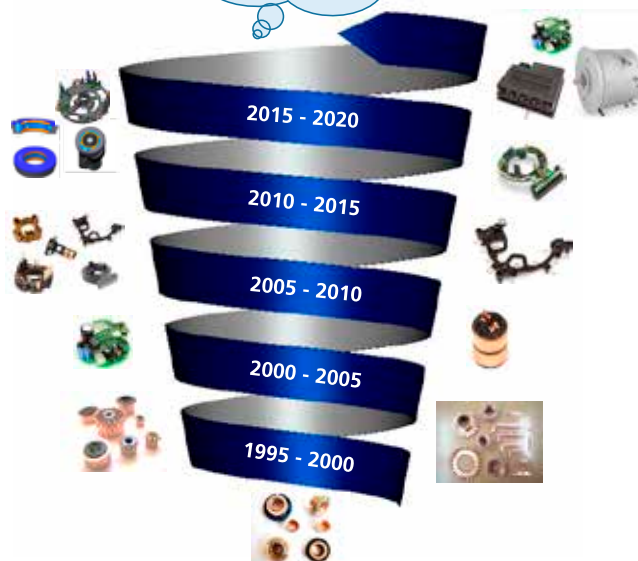
Komutatorji in prvi DO

2000 - 2005

Sestavljanje in izdelava komutatorjev

1995 - 2000

Sestavljanje in polizdelki za komutatorje

KOMPETENCE

KOMPETENCE

2015 - 2020

Hibridni izdelki in elektronika za senzorski program in maloserijska izdelava pogonov

2010 - 2015

Brizganje, hladno preoblikovanje, avtomatizirane linije, optične kontrole,...

2005 - 2010

Brizganje, prešanje, obdelave, kontrole

2000 - 2005

Prešanje, končne obdelave, kontrola

1995 - 2000

Ročno in strojno sestavljanje

Viljem Makuc

»Od vsega začetka in skoraj do upokojitve leta 2007 sem opravljal funkcijo direktorja družbe. Tehnični direktor je bil takrat Bojan Sever. Njegovi vztrajnosti in sposobnosti prepričevanja ter podpori Stojana Petriča gre zahvala, da smo dobili zeleno luč za zagon programa drsnih obročev. Ko danes razmišljam o letih službe, ki sem jih preživel na Kolektorju in Ascomu, sem zadovoljen, da sem skoraj 30 delovnih let preživel v tem kolektivu. Kolektor ni bil le v naši dolini, ampak tudi širše poznan kot uspešno podjetje, ki dobro skrbi za svoje zaposlene. Bil je družbeno odgovorno podjetje, ki je aktivno podpiralo tudi razvoj družbenega standarda v mestu in njegovi okolici, zato smo zaposleni čutili veliko pripadnost kolektivu in jo čutimo še danes. Res sem vesel, da podjetje Kolektor Ascom še vedno deluje kot uspešno invalidsko podjetje, v katerem se lahko zaposlujejo tudi delovni invalidi in osebe s posebnimi potrebami, za kar je bilo podjetje tudi ustanovljeno. Posebno pa sem zadovoljen, da je program drsnih obročev postal eden od nosilnih programov podjetja. Prepričan sem, da bo podjetje z novim lastnikom, novimi programi in s skrbjo za zaposlene lahko še dolgo uspešno opravljalo svojo družbeno vlogo.«

Bojan Sever

»Bil sem prisoten pri sami ustanovitvi podjetja kot tehnični vodja ob direktorju Viljemu Makucu. Mislim, da je bila ustanovitev tega podjetja ena boljših potez, tudi za lokalno okolje. 10-letno obdobje na Ascomu je bilo zagotovo eno lepših obdobji v moji 40-letni delovni dobi. Tudi odnosi so bili dobri, dobro smo se ujele in sodelovali in prepričan sem, da smo bili najboljša slovensko invalidsko podjetje. Še vedno po malem spremljam dogajanje na Ascomu in sem vesel, da še vedno plujejo v pravo smer. Prav se mi zdi, da imamo v tem okolju podjetje, ki zna poskrbeti za ljudi s kakršnimkoli omejitvami in jim zagotoviti zaposlitev. Danes je delovnih invalidov zaradi izboljšanih delovnih pogojev čedalje manj, a prihaja trend druge vrste invalidov in če želijo zaposlenost ohraniti, bodo morali poiskati tudi druge vrste dela.«

Te so na začetku izdelovali iz težkih bakrenih cevi, nato pa so jih začeli delati iz traku, kar je bilo fizično lažje in finančno ugodneje. Ascom je bil tedaj eno redkih podjetij, ki je vse prispevke od plač, ki jih invalidskim podjetjem ni potrebno vračati državi, investiralo v razvoj in avtomatizacijo. Zlasti v prvih letih so veliko naredili za izboljšanje delovnih pogojev, urejanje delovnih mest in nabavo invalidom prijazne delovne opreme. Osebam, ki niso bile zmožne delati na delovnem

mestu, so omogočili skladanje na domu, v sodelovanju z medicino dela pa so ergonomsko uredili delovna mesta in jih prilagodili potrebam posameznikov glede na njihove omejitve. Tako so lahko zaposlovali vse več ljudi, zlasti iz lokalnega okolja, prispevali k ugodni delovni klimi v podjetju, večji storilnosti invalidov ter znižanju bolniškega staleža.

Na začetku sta podjetje vodila direktor Viljem Makuc in tehnični vodja Bojan

Sever. Po desetih letih delovanja podjetja je vodstveno funkcijo prevzel Boštjan More, štiri leta pozneje pa se mu je pridružil še Janez Gostiša kot direktor tehničnega področja, ki ga

ostalih zakonodajnih zahtev pomeni, da imajo vedno več kot 50 odstotkov zaposlenih s statusom delovnega invalida. Največji izziv pa dnevno predstavlja tako imenovana vitka proizvodnja, ki edina lahko ohranja konkurenčnost njihovih izdelkov na dolgi rok.

Danes je podjetje Kolektor Ascom eno izmed 145 invalidskih podjetij v Sloveniji. Delo zagotavlja 158 oseb, od katerih je 81 invalidov oziroma oseb z omejitvami, kar je dobrih pet odstotkov več kakor pred petimi leti. Ker mora biti na vsakih dvajset invalidov zagotovljen en strokovni sodelavec, je bila leta 2004 ustanovljena socialna služba podjetja. Poslanstvo službe je ohranjanje statusa invalidskega podjetja, soustvarjanje pogojev za zdravo, varno in pozitivno delovno okolje, zagotavljanje strokovne podpore zaposlenim v podjetju in vsem zaposlenim v družbah koncerna Kolektor. Cilj je ohraniti zaposlitev invalidom in zaposlovati invalide s trga dela. Žal zaposlitev ni vedno možna, saj je odvisna od zdravstvene zmožnosti kandidata, potrebe po delu in potrditve delovnega mesta s strani invalidske komisije.

Ena od enot podjetja je tudi čistilni servis, ki skrbi za čiščenje prostorov ter urejanje zunanjih in notranjih površin. Od skupno dvajsetih strank poleg Kolektorjevih površin skrbijo še za urejenost mestnega parka, okolico Psihiatrične bolnišnice Idrija, čistočo v idrijskem zdravstvenem domu idr.

je nato leta 2013 nadomestil sedanjega direktorja Sašo Wahla. Da so omogočili večjo zaposljivost invalidov, so pod vodstvom Moreta prevzeli in razvijali še dodatne storitve. Sodelovali so tudi pri organizaciji proizvodnje oddelka Elektronika, ki je danes na isti lokaciji združen s podjetjem Kolektor Micro-Motor. Po besedah Gostiše je »eno izmed glavnih vlog izpeljala tehnično-tehnološka ekipa, ki je bila pri razvoju diverzificiranih produktov (drsnih obroči, hibridika) in njihovi vpeljavi v proizvodnjo zelo uspešna; Ascom je takrat v pritličju na štirih linijah izdelal do 20 odstotkov svetovnih potreb po drsnih obročih za kupce Bosch, Valeo in Remy«.

»Veseli sem, da smo skupaj s sodelavci in ob sodelovanju ostalih družb koncerna Kolektor uspeli v teh osmih letih mojega vodenja popolnoma spremeniti proizvodni program invalidskega podjetja, ki hkrati ponuja tudi možnosti za nadaljnjo rast podjetja,« pravi More. »V prihodnje želimo nadgraditi program hibridike z izdelki za senzoriko ter se še tesneje povezati in sodelovati s programom Elektronika in pogoni,« dodaja Wahl. V podjetju se trudijo zaposlenim zagotoviti čim ustrežnejše ergonomsko prilagojene delovne pogoje, Kolektor Ascom pa ima namen tudi v bodoče ohraniti status invalidskega podjetja, kar poleg

Boštjan More

»S Kolektorjem sem povezan že trideset let, na začetku kot štipendist, danes pa vodim podjetje na Kitajskem. Na Ascom me vežejo predvsem prijetni spomini na sodelavce in dobro opravljeno delo, čeprav so bili vmes tudi težki trenutki, na primer izvedba sanacijskega programa leta 2009 kot posledica svetovne gospodarske krize. Ob mojem vračanju v Slovenijo z veseljem pokramljam z bivšimi sodelavci in si ogledam zadnje spremembe v proizvodnji na Ascomu in me veseli, da se vedno bolj integrira v procese družb koncerna Kolektor.«

Janez Gostiša

»Na Ascom imam prijetne spomine. Ko se pogovarjam s Sašem Wahlom, se ne morem načuditi, kakšno produktivnost dosegajo na njihovih proizvodnih linijah danes. Vse to me navdaja z optimizmom, da še vedno ostaja želja po nenehni izboljšavi procesov. Menim, da jih v bodoče čaka predvsem izziv, kako dodatno rasti na področju hibridike. Vsekakor bo podjetje kmalu preseгло svoje fizične zmogljivosti proizvodnje in bo moralo sprejeti odločitve za doseganje nadaljnje rasti. Za doseg tega želim celotnemu kolektivu v bodoče veliko uspeha in nekaj sreče!«

na kompleksni liniji za izdelavo kontaktnih plošč, na kateri imamo možnost izdelave dveh različnih izdelkov hkrati, v sodelovanju s kupcem uspelo doseči učinkovito sledljivost izdelkov, optimizirati celotno linijo in s tem bistveno povečati dnevno proizvodnjo.« V procesu izdelave drsnih obročev je ena izmed proizvodnih operacij tudi ultrazvočno varjenje. Prav na tej operaciji so v podjetju Kolektor Ascom v zadnjih letih z inovativnimi rešitvami, ki so jih predlagali njihovi zaposleni, razvili učinkovitejša orodja in zmanjšali stroške iz naslova nabave orodij.

Poudariti je potrebno tudi, da so izdelki, ki jih izdelujejo v organizacijski enoti, namenjeni avtomobilski industriji. Njihovi glavni kupci so Bosch, Valeo, BorgWarner (bivši Remy), Renault in drugi. Posledično to pomeni, da so zahteve njihovih kupcev zelo visoke. Da bi dosegli njihova pričakovanja, vodenje celotnega podjetja Kolektor Ascom temelji na sistemih vodenja in izpolnjevanju zahtev standardov kakovosti ISO 9001 in ISO/TS 16949, standarda ravnanja z okoljem ISO 14001 in v zadnjem obdobju tudi na izpolnjevanju zahtev standarda varnosti in zdravja pri delu BS OHSAS 18001.

Zaradi večjih potreb po proizvodnih prostorih s strani podjetja Kolektor Micro-Motor so sprejeli odločitev, da se oddelek Proizvodnega kompetenčnega centra za hladno preoblikovanje preseli na lokacijo v Spodnjo Idrijo. Selitev je potekala po posameznih segmentih in bo

po besedah vodje oddelka Davida Česnika v celoti zaključena ob koncu tega leta.

Jožko Jazbar, vodja procesne proizvodnje izdelava plastičnih hibridnih delov, pravi: »Zelo ponosni smo, da nam je v zadnjem obdobju

Razpis za prosta delovna mesta

Kolektor je razvojno in tržno usmerjen, inovativen, finančno stabilen ter poslovno uspešen koncern. Z reševanjem tehnoloških izzivov prihodnosti in iskanjem novih poslovnih priložnosti izpolnjuje pričakovanja lastnikov ter poslovnih partnerjev, zaposlenih in okolja. Zaradi povečanega obsega dela k sodelovanju vabimo nove sodelavce.

Od vseh kandidatov pričakujemo (M/Ž):

ustrezne delovne izkušnje s področja, za katerega se prijavljate, odgovornost, inovativnost, vztrajnost, timsko delo, komunikativnost, veliko mero samoiniciativnosti in kreativnosti, natančnost in zanesljivost, pripravljenost na stalno učenje in nadaljnji razvoj.

Poleg dela v prijetnem kolektivu, ki vsakemu posamezniku omogoča, da izpolni svoja pričakovanja, kandidatom nudimo tudi:

dinamično delo v internacionalnem podjetju, dodatno izobraževanje, karierni razvoj in stimulatívno plačilo.

Lokacija dela: Idrija

Zdaj je pravi čas, da izkoristite priložnost za nove izkušnje, zato sprejmite izziv in nam pisno prijavo pošljite na naslov: **KOLEKTOR GROUP d.o.o., Služba za kadre, Vojkova ulica 10, 5280 Idrija, Slovenija,** ali po elektronski pošti: kadri@kolektor.com.

**INŽENIRJI, TEHNOLOGI IN
KONSTRUKTORJI (program
komutatorji ter elektronika in pogoni)**

Od kandidatov pričakujemo:
VII. stopnjo izobrazbe tehnične smeri.

**RAZVOJNIKI
(področje elektronskih sistemov
za razvoj strojne in vgrajene
programske opreme)**

Od kandidatov pričakujemo:
VII. stopnjo izobrazbe –
elektrotehnika ali računalništvo.

**VODJE PROJEKTOV
(program elektronika in pogoni)**

Od kandidatov pričakujemo:
VII. stopnjo izobrazbe tehnične smeri.

**VODJE TEMELJNIH ENOT DELA
(program komutatorji)**

Od kandidatov pričakujemo:
najmanj VI. stopnjo izobrazbe
tehnične smeri ali družboslovne smeri
ter izkušnje na področju vodenja.

UREJEVALCI (avtomatiziranih linij)

Od kandidatov pričakujemo:
najmanj IV. stopnjo izobrazbe tehnične smeri.

www.kolektor.com

KOLEKTOR

Brez inovativnosti ni naslova

Anja Erjavec

Med inovacijami, ki jih je Kolektor nagradil, je tudi kategorija prebojna inovativna dejavnost. Kot že ime pove, je to neka novost na trgu. To lahko pomeni nov izdelek, storitev ali sistem, s katerim podjetje prodre na trg. Znotraj te kategorije so inovatorji, zaslužni za izboljšave proizvodnih procesov, izboljšave izdelkov, polizdelkov ter storitev in izboljšave netehnoloških procesov, prejeli priznanja, saj so z njimi podjetju prihranili bodisi čas bodisi stroške.

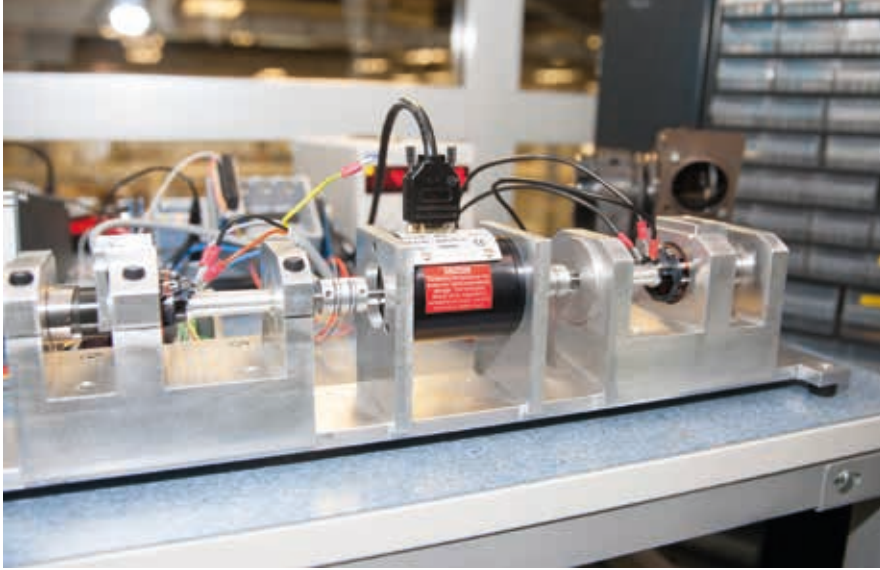
V kategoriji prebojna inovativna dejavnost je Kolektor podelil tri priznanja: za izboljšave proizvodnih procesov sta jo prejela Dragomir Lazar in Valentin Koblar iz podjetja Kolektor Group, za izboljšave izdelkov, polizdelkov ter storitev Pawel Sitarz, Dragan Ceko ter Boris Saje iz podjetja KMT, za izboljšave netehnoloških procesov pa Dejan Beguš in Miha Čuk iz podjetja Kolektor Group.

Izboljšave proizvodnih procesov

Valentin Koblar, na Kolektorju zaposlen 14 let, in Dragomir Lazar, ki se je na Kolektorju zaposlil pred 25 leti, danes pa dela predvsem na projektu TMC, sta pri razvoju

merilnih metod za merjenje električnih karakteristik statorja v okviru projekta TMC nastopila kot usklajen tim, v katerem se dolgoletna praksa in izkušnje na eni strani srečujejo z znanjem in mladostno zagnanostjo na drugi strani. Lazar je s poglobljenim poznavanjem fizikalnih – elektromagnetnih veličin veliko pripomogel že pri samem snovanju statorja. Pomagal je tako z idejnimi rešitvami za vodenje žic med magnetnimi polji statorja, kot tudi s predlogom konstrukcije ozemljitvenega kontakta statorja. Te ideje je nadgrajeval z improvizirano ročno izvedbo postopka navijanja ter konstruktivno sodeloval pri določanju zahtev za navijalno in varilno opremo. Za potrebe testiranja izdelka je

pod prisilo, ljudi moramo spodbuditi, treba je stimulirati dobre inovacije, ne le s področja svojega dela, lahko tudi širše.«

Dragomir Lazar se je pred skoraj 25 leti zaposlil v Kolektorjevi strojegradnji, nato pa bil premeščen v laboratorij, kjer je testiral kotne brusilke in reševal morebitne reklamacije, danes pa dela predvsem na projektu TMC: »Na začetku sem ročno navijal žico na obod, šele nato smo ugotovili, kako bo to namesto človeka delal stroj. Valentin je integriral stroj s svojo skupino in s skupnim sodelovanjem nam je uspelo. Vidim ogromno idej, ki bi bile potrebne izboljšav, in v preteklosti sem že marsikaj realiziral, a tega nihče ni opazil. Menim, da bi bilo treba sistem inoviranja renovirati. Dobro idejo se da dobro prodati. Rešili smo ogromno reklamacij. Predlagam šop delnic za dobro idejo – dobra ideja bo na Kolektorju ostala aktivna, tudi ko nas ne bo več tukaj – zakaj ne bi njen avtor imel nekaj od tega, tudi ko bo upokojen. Osebnost me zanima ogromno področij, imam širok spekter dela, vidim veliko stvari, ki bi se jih dalo izboljšati, a imam preveč drugega dela in niti ne utegnem razmišljati o podajanju inovacij. Če dobro delaš, vsi nekaj želijo od tebe. Vesel sem, da sem, da je nekdo opazil moj trud in sem prejel priznanje.«

analiziral širok spekter opreme in metod na trgu ter predlagal način nadzora faznih upornosti statorskega navitja, postopek detekcije prebojev navitja in lasten sistem za nadzor razmer v varih. Koblar je na drugi strani pomagal pri razvoju idej s širokim znanjem s področja elektrotehnike. Določene ideje glede testnih metod preizkušanja statorjev je tako tudi uresničil v okviru razvojno podporne skupine Idrum. Ena od takih je tudi polavtomatski stroj za nadzor kakovosti navitja s pulznim testom.

Valentin Koblar, ki je nekoč vodil študentsko skupino na Kolektor Idrum, zadnje leto pa je zaposlen na v podjetju Kolektor Group na oddelku raziskav, kjer izvajajo

elektromagnetne meritve: »S to inovacijo lahko bolj temeljito testiramo. Z Lazarjem sva se lotila vsak s svoje strani, skupaj pa sva prišla do realizacije. On je imel ideje in pobudo, jaz pa sem s svojo skupino to skušal realizirati v praksi. Človek ima inovativnost v sebi, gonilo po nečem novem. Na mojem področju so izboljšave vedno možne, vsak bi moral pri svojem delu inovirati, ne glede na naravo dela. Zagotovo si lahko vsako delo olajšaš ali bolje organiziraš. Priznanja sem bil vesel in mi pomeni predvsem potrditev kakovostno opravljenega dela, osebno zadovoljstvo ter spodbudo za naprej – da delujemo v pravo smer. Zaposleni smo pod pritiskom, imamo normo po vpisu inovacij, a inovativni ne moremo biti na ukaz in

Izboljšave izdelkov, polizdelkov ter storitev

»Sam sistem spodbujanja inovativnosti za razvijanje novih materialov pri tem projektu pravzaprav ni bila primarna motivacija. Primarna motivacija je bila v izzivu – ali lahko naredimo material, ki ga do sedaj v podjetju še nikoli nismo? Ali lahko naredimo material, ki bo konkurenčen japonskemu in bo uporaben za rotorski magnet? Zanimalo me je, če zmoremo. In ko se je izkazalo, da zmoremo, je bilo že to samo po sebi osebno zadovoljstvo. Prejetje nagrade na nivoju Kolektorja pa mi pomeni zadovoljstvo in potrditev, da sem prav razmišljal,« pravi Pawel Sitarz, ki je v Kolektor Magnet Technology zaposlen tri leta. Sodelavec Dragan Čeko, v KMT zaposlen 25 let, dodaja: »Pri rednem delu pravzaprav poskusim najprej narediti nov izdelek s preizkušeno, znano tehnologijo. Ker pa vedno ne gre in ker bi rad vseeno prišel do dobrega kosa, se je pač potrebno spomniti kakšnega alternativnega prijema, ki bi ga lahko imenoval inovativen. Pri konkretnem projektu, za katerega sem dobil nagrado, sem vesel, da smo relativno hitro prišli do uporabnega magneta za rotorsko aplikacijo in da podjetje ta trud ceni.« Sm-Fe-N je najnovejši trajnomagnetni material, ki predstavlja alternativo anizotropnemu NdFeB materialu. V Evropi sta do sedaj poznani dve aplikaciji, za kateri je plastomagnet izdelala japonska Minebea. Ker je za TMC-črpalko za gorivo omenjeni material predstavljal optimalno izbiro, je bil Kolektor soočen z izzivom razviti tehnologijo anizotropnega brizganja navedenega plastomagnetnega materiala. Kot rezultat skupnega dela ekipe, ki je na razvoju delala, to so Pawel Sitarz, Dragan Čeko in Boris Saje, se je Kolektor uvrstil med redke izdelovalce plastomagnetov v svetovnem merilu, ki so sposobni Sm-Fe-N ponuditi kot rešitev za rotorske aplikacije. Zanimanje zanj že kažejo novi kupci tako s področja rotorskih, kot tudi senzorskih komponent.

Boris Saje, na Kolektorju zaposlen devet let, trenutno dela v Kolektor Magnet Technology v Essnu v Nemčiji: »Priznanje mi pomeni zadovoljstvo in potrditev, da je bilo narejenega nekaj dobrega in koristnega za podjetje ter da podjetje to ceni, spoštuje in zna tudi ovrednotiti. Vesel sem, da se inovacijska miselnost podpira, ker razumem inovativnost kot sinonim za pogum in prevzemanje tveganja. Taka miselnost lahko

kreira revolucionarne produkte in tehnologije v delovnih skupinah, ki jim je dovoljeno inovativno razmišljati. In v takih delovnih skupinah je seveda zadovoljstvo delati. Z ekonomskega vidika je prav, da je spremljanje inovacij, njihovo vrednotenje in nagrajevanje del systemskega procesa na Kolektorju. Inovacijo namreč razumem tudi kot proces, ki idejo ali invencijo pripelje do ponovljive izvedbe, ki ob sprejemljivih stroških zadovoljuje potrebe naših kupcev, ki so za naše miselne procese pripravljene plačati. Inovacije prinašajo denar – ali v obliki novih produktov, izboljšanih produktov, procesov ali pa z znižanjem obstoječih stroškov. Nekatera podjetja so dobra v procesu podpiranja ljudi, da (pogumno) uresničijo svoje ideje v praksi, nekatera pa ne. Tista, ki so v tem dobra, poskrbijo, da je klima za inoviranje dobra, da imajo inovatorji proste roke in da se inovacije, ki se izkažejo za dobre, nagradi.«

Izboljšave netehnoloških procesov

Sodobni pogonski sistemi so sestavljeni iz motorja, elektronskega vezja in vgrajene programske opreme. Za potrebe razvoja vgrajene programske opreme je bilo vpeljano modelno orientirano načrtovanje programske opreme z orodjem Matlab/Simulink. Razvoj postopkov in integracija novih orodij v proces razvoja programske opreme omogoča načrtovanje in simulacijo vgrajene programske opreme v zgodnjih fazah razvoja pogonskih sistemov. Z uporabo modelnega programiranja je bil v podjetju Kolektor Group razvit pogonski sistem za razvojno fazo električnega motocikla in družina elektronik za vodenje visokoteležnih učinkovitih črpalk. Novo vpeljane metode, h katerim sta s svojim vztrajnim delom in inovativnim razmišljanjem odločilno pripomogla

Dejan Beguš in Miha Čuk, omogočajo hitrejši in kakovostnejši razvoj vgrajene programske opreme v skladu s smernicami avtomobilske industrije, kar pomeni velik korak za razvoj elektronike za pogonske sisteme v podjetju Kolektor Group.

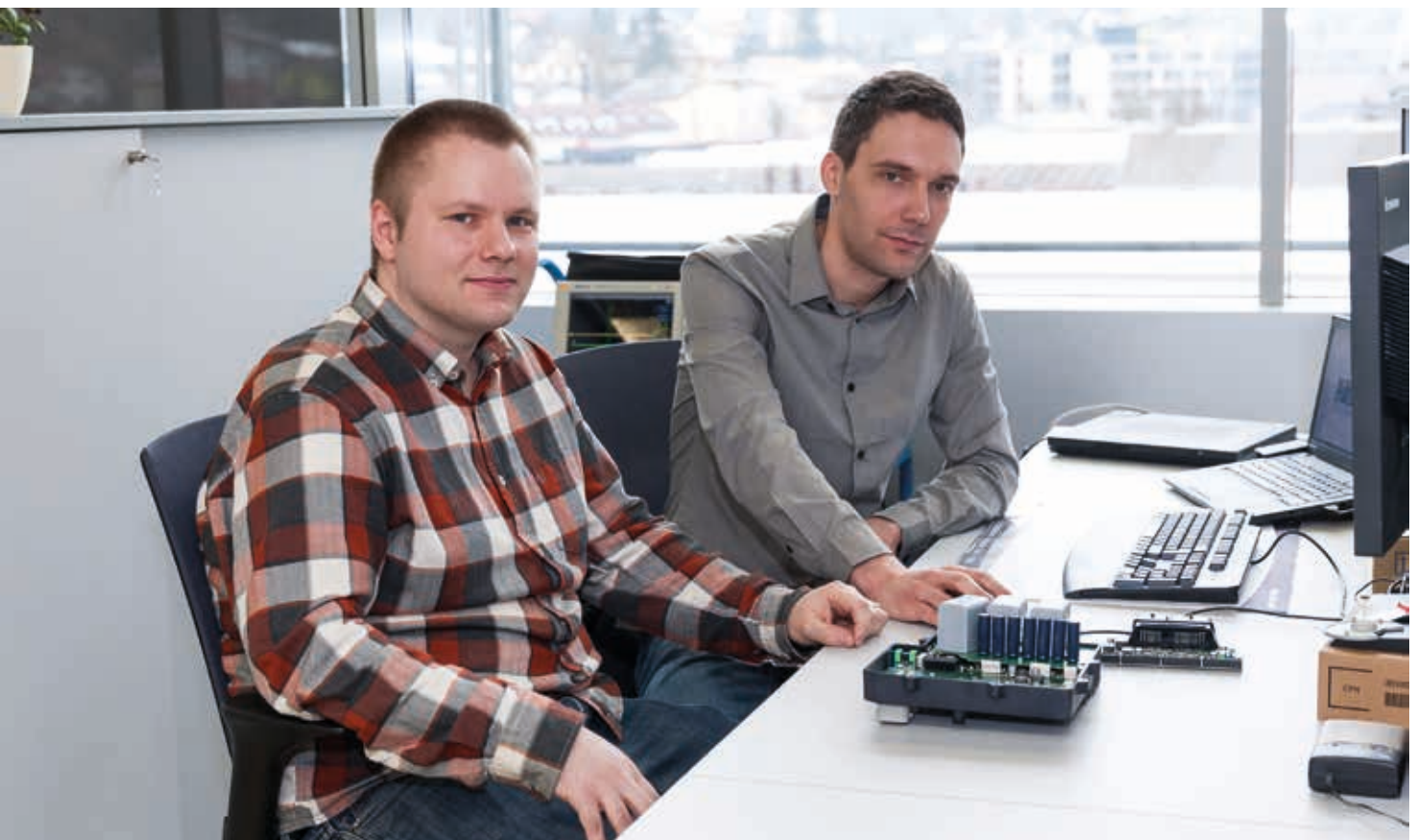
Dejan Beguš, v podjetju Kolektor Group zaposlen od leta 2008 v oddelku Elektronika in pogoni, kjer se ukvarja z razvojem vgrajene programske opreme za pogone. »Vpeljane metode nam omogočajo, da izvajamo določene faze preizkušanja programske opreme, preden imamo na voljo celoten pogon. Pred tem smo lahko prvič preizkusili programsko opremo šele, ko smo imeli na razpolago prototip elektronskega vezja. Programska orodja, ki sva jih uporabila z Miho, nam omogočajo predčasno odkrivanje napak, ki jih je v celotnem sistemu težje odkriti. Priznanje je pozitivna spodbuda, inovativna dejavnost daje možnost, da predstavimo svoje delo in spoznamo tudi delo in rešitve ostalih zaposlenih. Iskanje novih idej je del našega dela. Kogar zanima njegovo delo in je ustrezno motiviran, bo v delovnem okolju našel in realiziral možne izboljšave.«

Miha Čuk, v podjetju Kolektor Group zaposlen od leta 2008 v oddelku Elektronika in pogoni, zadnja tri leta

pa opravlja funkcijo vodje projekta: »Pogonski sistemi, ki jih razvijamo na oddelku Elektronika in pogoni, so kompleksni izdelki, kjer je še posebej pomembno, na kakšen način poteka razvoj vgrajene programske opreme in kako je delo organizirano. Inovacija poleg že naštetih prednosti prinaša še organizacijske prednosti. Oblikovane so razvojne skupine, zaposleni smo ozko usmerjeni na posamezna razvojna področja, s tem sta tudi delo in odgovornost precej bolj enakomerno razporejena med člane

projektne skupine. Pri inovacijah se mi zdi pomembnejša kvaliteta kakor kvantiteta. Priznanja sem bil vesel, pomembno je, da je dobro delo opaženo tudi v obliki priznanj, saj to predstavlja pozitivno spodbudo okolja. Po mojem mnenju so timsko delo, stimulatívno delovno okolje in dobri odnosi med zaposlenimi ključni dejavniki pri spodbujanju inovativnosti. V takšnih pogojih inženirji niti ne razmišljamo, da bi lahko bila določena rešitev inovacija, ampak so inovacije del vsakdana.«

Stanovanjska soseska Belle Vie Tivoli

Zahtevno leto za Kolektor Koling

Polonca Pagon

Kolektor Koling je v polnem zagonu, saj trenutno izvaja kar več kot 30 različnih projektov tako za zasebne, kot tudi za javne naročnike. Poleti so bila med drugimi zaključena dela na večstanovanjskem objektu na Jesenicah, Osnovni šoli Tržišče v občini Sevnica ter Osnovni šoli Danila Lokarja v Ajdovščini. Uspešno končan je prvi kohezijski projekt vodovod in kanalizacija v Rijeki na Hrvaškem, zaključila pa so se tudi dela na poslovno-proizvodnem objektu LTH v Ljubljani, kar je že drugi večji projekt za skupino LTH.

V tem trenutku družba izvaja več pomembnih projektov v Sloveniji, med drugim gradnjo ljubljanske urgence, ki naj bi bila končana maja 2017, gradi stanovanjsko sosesko Belle Vie Tivoli, izvlečni tir na progi Divača–Koper, kmalu pa bodo začeli tudi z izgradnjo rekonstrukcije kočevske železniške proge v dolžini več kot 12 kilometrov in izgradnjo mostu Žadovinek. Podjetje je na javnih naročilih dobilo več državnih infrastrukturnih projektov na Hrvaškem.

Izgradnja kanalizacijskega in vodovodnega omrežja v Petrinji

V juniju je podjetje začelo z največjim projektom v tujini, in sicer z vodovodom in kanalizacijo Petrinja, ki obsega obnovo več kot 100 kilometrov kanalizacije in več kot 70 kilometrov vodovoda, projekt pa je ocenjen na 27 milijonov evrov.

Savski most pri Žadovinku

Gradnja novega savskega mosta pri Žadovinku in tamkajšnje priključne ceste z navezavo na občinsko cesto bo stala okoli 4,74 milijona evrov in sodi v tretjo fazo gradnje krške obvoznice. Kolektor Koling bo z novogradnjo mosta čez Savo pričel marca prihodnje leto. Za občino Krško bo gradnja tretjega, 274 metrov dolgega mosta velik korak naprej, saj bodo s preusmeritvijo tranzitnega in regijskega prometa razbremenili mestno jedro. Po besedah Tomaža Willenparta, vodjesektorja za investicije Direkcije RS za infrastrukturo, gre za enega najdaljših mostov na omrežju slovenskih glavnih in regionalnih cest. Širok bo 15,3 metra, ob vozišču pa bosta tudi kolesarska steza in pločnik. Dela na tem območju, ki se vlečejo že devet let, bodo predvidoma končana marca 2019.

Rekonstrukcija kočevske železniške proge

V sklopu del modernizacije kočevske železniške proge bo Kolektor Koling obnovil dobrih 12 kilometrov železniške proge od Ribnice do Kočevja, renoviral železniško postajo Kočevje, uredil postajališče Stara Cerkev ter izvedel dela na železniških postajah Ribnica, Ortnek, Dobrepolje, Čušperk in Spodnja Slivnica, uredil pa bo tudi nivojske prehode čez železniško progo. Zamenjal in posodobil bo signalnovarnostne in telekomunikacijske naprave na celotnem odseku železnice med Grosupljem in Kočevjem. Prenova omenjene proge se je začela že leta 2008, a se je gradnja zaradi pomanjkanja finančnih sredstev leta 2013 popolnoma ustavila. Tine Vadnal, direktor Kolektor Kolinga: »Po zaključku del na projektu »nadgradnje odseka železniške proge Slovenska Bistrica«, kjer smo dela izvedli skupaj s partnerjema CPG in Ginex, ter pričetku del na »izvlečnem tiru v Kopru«, kjer dela izvajamo skupaj s partnerjema CPG in CGP, je to naš tretji projekt na slovenskem železniškem omrežju, hkrati pa naš prvi, kjer nastopamo kot samostojni glavni izvajalec. Gradnja tega odseka nam ob relativno kratkem roku izvedbe zaradi pričakovanih neugodnih lokalnih razmer v zimskem času predstavlja največji izziv. Pogodba za modernizacijo kočevske železniške proge je vredna 14,9 milijona evrov. Dela se bodo začela do konca tega meseca, končana pa bodo predvidoma do leta 2018, ko bo tudi vzpostavljen potniški promet.«

Največji gradbinec v državi

V začetku novembra je Kolektor Koling kupil 97 odstotkov deleža družbe Cestno podjetje Gorica (CPG) in tako postal največje gradbeno podjetje v Sloveniji in eno večjih

cestno podjetje nova gorica
družba za vzdrževanje in gradnjo cest d. d.

na Hrvaškem, v Srbiji ter Bosni in Hercegovini. Kolektor Koling je tako svoje uspešno inženiring poslovanje razširil z lastno operativo, mehanizacijo in surovinskimi bazami. Z nakupom niso postali le največji gradbinec v državi, temveč tudi gradbinec z največjim naborem storitev. Skupno število zaposlenih v novo nastalem podjetju je 540, od tega več kot 100 inženirjev. Kot največje gradbeno podjetje v Sloveniji bodo v Kolektor Koling u lahko izvedli vse gradbene projekte v Sloveniji in širše. V družbi napovedujejo, da bo prevzem CPG-ja, predvsem s stališča referenc in človeškega potenciala, pripomogel k stabilizaciji gradbene panoge v Sloveniji.

Prednovoletna srečanja

Prva investicija Kolektorjevega korporativnega sklada tveganega kapitala

Polona Rupnik

Koncern Kolektor nenehno išče priložnosti za rast in trenutno svojo ponudbo širi na področje digitalizacije korporativnega in socialnega okolja. V ta namen so ustanovili korporativni sklad Kolektor Ventures, ki financira tehnološke start-upe v zgodnjih razvojnih fazah. Kolektorjeva start-up platforma inovatorjem omogoča razvoj inovativne ideje do prodora na trg. Nedavno je Kolektor Ventures sklenil prvo investicijo v idrijsko start-up podjetje Smart Optometry.

Namen korporativnega sklada tveganega kapitala Kolektor Ventures je postati generator rasti

s pomočjo prebojnih inovacij v kontekstu interneta stvari (IoT), hkrati pa koncern širi svojo ponudbo na področje digitalizacije korporativnega in socialnega okolja. »Prepričala nas je predvsem ekipa, pa tudi izdelek in poslovni model, ki ga imajo. Gre za mlade Idrijčane, ki imajo tako pozitivno energijo kot podjetniški duh,« odločitev za investicijo pojasnjuje direktorica sklada Mateja Lavrič. »Kolektor je prepoznal potencial v naši ideji, hkrati pa mi v koncernu Kolektor vidimo zaupanja vrednega partnerja, ki podpira našo vizijo in strategijo razvoja podjetja,« povedanemu dodaja Žan Menart, direktor podjetja Smart Optometry. Mlado zagonsko podjetje iz Idrije Smart Optometry se ukvarja z

razvojem programskih rešitev, namenjenih skrbi za zdravje oči. Glavni namen in vizija mlade ekipe je ponuditi celosten paket oskrbe oči, saj so redni pregledi vida predpogoj za pravočasno odkrivanje morebitnih okvar, ki imajo lahko za posledico delno oziroma popolno slepoto. Osrednji produkt podjetja je aplikacija Smart Optometry za pametne naprave s sistemom iOS in Android, ki je namenjena očesnim specialistom za preglede pacientov. Aplikacija omogoča izvajanje natančnih, hitrih, preprostih in za pacienta interaktivnih pregledov bližinskega vida, ki je za kakovost življenja ključnega pomena. Idrijska ekipa že razvija tri nove rešitve, ki bodo luč sveta ugledale v prihodnjem letu in bodo med

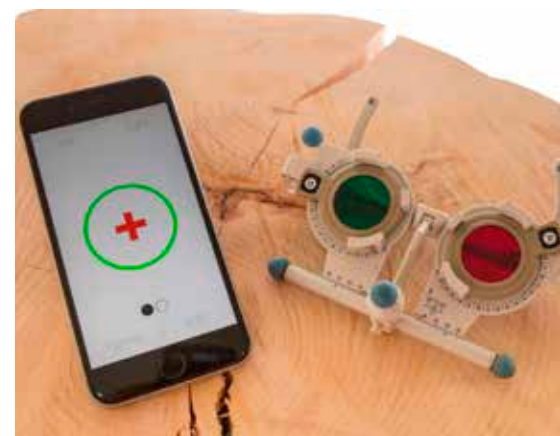
drugim omogočale očesno terapijo za otroke z ambliopijo ter nadzorovanje napredovanja starostne degeneracije rumene pege (makule). Podjetje že posluje na mednarodnih trgih, med več kot pet tisoč uporabniki aplikacije so očesni specialisti iz kar 157 različnih držav.

V letu 2017 Kolektorjev sklad tveganega kapitala načrtuje geografsko širitev in bo iskal potencialna zagonska podjetja na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, Srbiji, severni Italiji, Avstriji in Nemčiji. Skladno s tem bo tudi širil svojo mrežo partnerjev (tehnoloških parkov, iniciativ, pospeševalnikov, inkubatorjev). Cilj je investirati v pet do deset perspektivnih zagonskih podjetij s področja industrijskega interneta stvari.

Na Fakulteti za računalništvo in informatiko je pod vodstvom Združenja IoT in generalnim pokroviteljstvom koncerna Kolektor potekala konferenca na temo interneta stvari (ang. Internet of Things – IoT), katere namen je bil povezati predstavnike gospodarstva in akademskih krogov na področju interneta stvari ter tako doprinesti k pospešitvi razvoja slovenskega gospodarstva. Glavna tema konference je bila vpliv interneta stvari na spremembe v različnih gospodarskih panogah ter na vsakdanje življenje. Konference se je udeležilo več kot

350 navdušencev digitalnih trendov, katerim je z novim znanjem postreglo 17 izkušenih govorcev s področja interneta stvari. Med njimi je bil tudi Valter Leban, član uprave koncerna Kolektor, ki se je osredotočil na možnosti digitalne transformacije na področju proizvodnih procesov ter posledično zmanjševanje stroškov v podjetju. Svoj pogled na digitalizacijo in industrijo 4.0 je predstavil tudi na okrogli mizi na temo »Industrija 4.0: Kako povečati konkurenčnost Slovenije?«, na kateri so sodelovali še minister za javno upravo Boris Koprivnikar, Robert Trnovec, direktor slovenskega Microsofta, dr. Marko Bajec s Fakultete za računalništvo in informatiko in drugi. Govora je bilo o razvoju industrije 4.0 in vprašanju, ali je Slovenija pripravljena na

industrijsko revolucijo ter kako se slovenska start-up scena razlikuje od tiste v Ameriki.

Smart Optometry

IoT konferenca

Tanzanija

Ludvik Kumar

Zanzibar

Prve dni januarja vroče ekvatorialno sonce pripeka na Stone Town. Z Natašo sediva na pokriti terasi restavracije tik ob morju. Svetloba v okolici je tako močna, da lahko kljub sončnim očalom le s priprtimi očmi sledim dogajanju v okolici. Zaradi vročine sva opustila planiran sprehod po mestu in si prvič v tem letu in na tem potovanju zaželela kozarec rdečega vina. Restavracija zgleda obetavno. Kljub neznosni vročini na ulici je tu v senci ob rahlem vetriču relativno znosno. Še natararja ujamem, mu oddam naročilo in zadovoljstvo bo popolno.

Kako tudi ne, saj je to po sedmih dneh napornega safarija prvo zares prosto popoldne brez premetavanja v prašnem in neudobnem džipu. Zadnje dni se je zgodilo toliko, da se zdi prihod v Arusho v Tanzaniji časovno neverjetno oddaljen. To je bil najin prvi stik s pravo črno Afriko. V spomin si poskušam obuditi

popoldanski sprehod med domačini po kaotičnem mestecu in večerni pravi afriški transport s prenatrpano »dala-dala« nazaj v hotel. Naslednji dan smo se z avtobusom odpeljali v Olpopongi, »masajski hotel«, kje smo tudi prenočili. Bivanje pri Masajih na ravnici med Kilimandžarom na vzhodu in goro Meru na zahodu je

bilo prijetnejše, kot sem pričakoval. Če sem iskren, sem nad tem obiskom kar nekoliko vihal nos, pa ne zaradi prenočevanja v za tujce namensko postavljenih replikah masajskih hišic iz dračja, zemlje in kravjakov nedaleč od njihove vasi, temveč predvsem zaradi dvoma v pristnost stika z legendarnimi Masaji. A ti so korektno odigrali svojo vlogo. Pokazali so nekaj svoje folklore, seveda obvezni ples s skoki, izvedli predavanje o njihovem tradicionalnem življenju in razkazali okoliško savano. Da pa tudi Masaji niso več tisto, kar so bili nekoč, smo spoznali, ko smo ob tabornem ognju ostali turisti sami in se pogovarjali pozno v noč. Par sto metrov okrog nas je bilo vse razsvetljeno z električnimi

Serengeti

Masaji - ples

lučmi, le mi smo sedeli v trdi temi in si le po potrebi pot razsvetlili s petrolejko. Kot bi Masaji sporočali: »Kar ste želeli, to imate«. Toda čudovito jutro s sončnim vzhodom iznad Kilimandžara je navdušilo in masajske vasi ni nihče zapustil s slabimi vtisi. Sledil je povratek v Arusho, vkrcanje v džipe in odhod na safari preko nacionalnega parka Manyara, ki je bil tisto popoldne čudovit, glede na videno kasneje, pa je spomin nanj že kar nekoliko zbledel. Bolj se je vtisnil v spomin obisk pri plemenu Hadzabe – plemenu grmičarjev, ki se še vedno preživlja z nabiralništvom in lovom na manjše živali. Glede na to, kje in kako se pobira vstopnina za vstop na njihovo območje, verjamem,

da jim kaj drugega tudi ne preostane. Prvi pravi vrhunec safarija je bil obisk nacionalnega parka Ngorongoro, enega največjih kraterjev vulkanskega izvora na svetu s premerom okrog 20 kilometrov in globino do 600 metrov – skleda izobilja. Kraj, kjer je možno v enem dnevu videti velikih pet: slona, bivola, leva, nosoroga in leoparda. Mi smo morali počakati do Serengetija samo na leoparda. Koncentracija živali je tolikšna, da ima človek občutek, da je v živalskem vrtu, in ne v divjini. Vozili smo se od črede do črede živali, ki sem jih že nešteto krat videl na televiziji, vendar so v naravnem okolju nudile povsem drugačno podobo. Na televiziji lahko vidiš preko odličnih posnetkov vse v

detajle, vendar ničesar ne doživiš. Tek noja po prostranstvu, paša poskočne in radožive thomsonove gazele, mimohod zeber, začudeni pogledi gnujev, opazovanje krdela levov, ki trgajo plen, ostale živali pa se pasejo samo par deset metrov stran. Kako jih ni strah? Živijo ob plenilcih kakor mi ob teroristih. Vemo, da so prisotni, da bodo nedvomno spet udarili, vendar v upanju, da nas takrat ne bo zraven, mirno živimo naprej. Res mi je žal, da si teh podob v živo ne more ogledati več ljudi. Da je treba teden dni dihati in jesti prah, dobivati buške z vseh strani, spat v šotoru in čakati pred klavnimi sanitarijami, da za sprejemljivo ceno vidiš to neizmerno živalsko bogastvo. Ima pa tudi to

Serengeti - sloni

Ngorongoro - zebre

Ngorongoro - noji

svoj čar. Noč smo prespali v šotoru na obrobju Ngorongoro na nadmorski višini okrog 2200 metrov. Ponoči me je zbudil občutek, da nekaj velikega muli travo neposredno izpod moje glave. Ko sem odprl oči, sem na platnu šotora videl senco velike živali, ki jo je nanj metala mesečina. Kljub bojazni, da se žival splaši in v paniki poruši šotor, sem previdno odprl zadrgo in se spogledal z velikim vodnim bivolom, ki pa se pri paši ni dal motiti, niti ko sem parkrat sprožil fotoaparatus. Čeprav noč ni bila mirna, zjutraj ni bilo časa za utrujenost. Z obrobja kraterja smo se v čudoviti jutranji svetlobi spustili proti Serengetiju oziroma, v jeziku Masajev, neskončni ravnici. Ti so ravno odhajali s svojimi čredami

na pašo in na neskončnem zelenem ozadju v svojih pisanih oblačilih nudili nepozabne prizore. Vznemirjenje med nami je še naraslo, ko smo zapeljali med veliko čredo žiraf. V kristalno čisti jutranji svetlobi so se elegantno pomikale med nizkim grmičevjem kot prikazni iz nekega drugega sveta. Ko so se spustile v dir, mi je bilo takoj jasno, da je to prizor, ki se bo za vedno zapisal v spomin. Za vedno pa bo ostalo v spominu tudi silvestrovanje sredi Serengetija. Par šotorov, lopa s kuhinjo in jedilnico in skromne sanitarije sredi divjine. Kako naj se tu Evropejec počuti varno? Posebej če ti razposajen hudomušnež po večeru z obiskom travojedcev napove večer z obiskom mesojedcev. »Prejšnji večer

smo poslušali muljenje trave, nocoj bomo poslušali škrtanje kosti.« K sreči se napoved ni uresničila in zjutraj smo vsi živi in zdravi nadaljevali pot po neskončni zeleni ravnici, ki je priča vsakoletnega najveličastnejšega dogodka v živalskem svetu – veliki selitvi. Vsako leto se od tu odpravi na okrog 3000 kilometrov dolgo krožno pot za boljšo pašo nepregledna množica gnujev, zebur in gazel. Če bo prilika še enkrat priti v te kraje, bo to v času velike selitve. Tokrat pa se je pot še pred njenim pričetkom končala v Mwanzi ob Viktorijinem jezeru, od koder smo preko Dar es Salaama prileteli na otok Zanzibar.

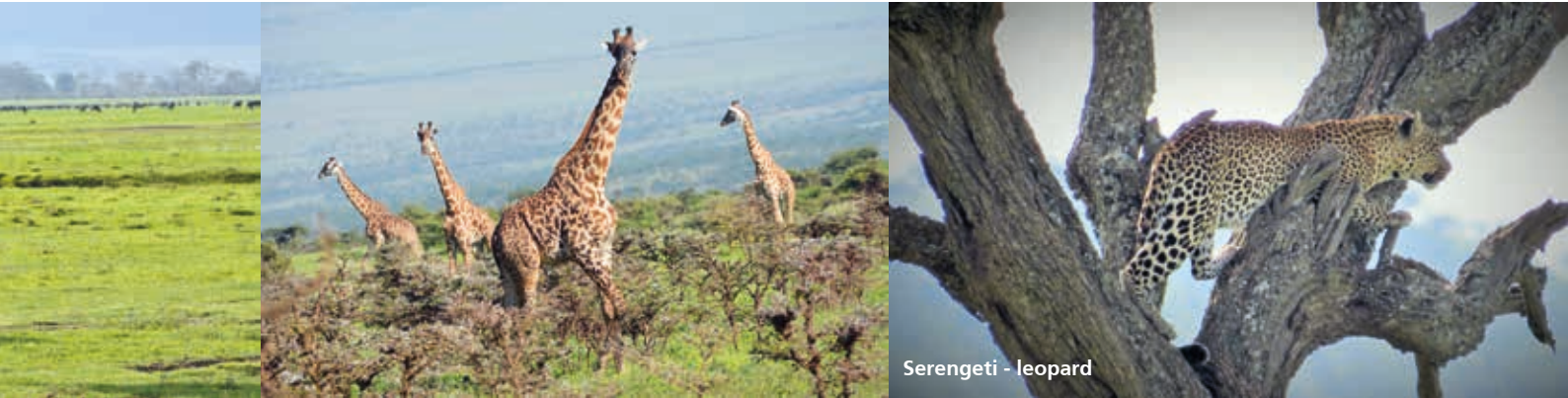

Masaji

Serengeti - papige

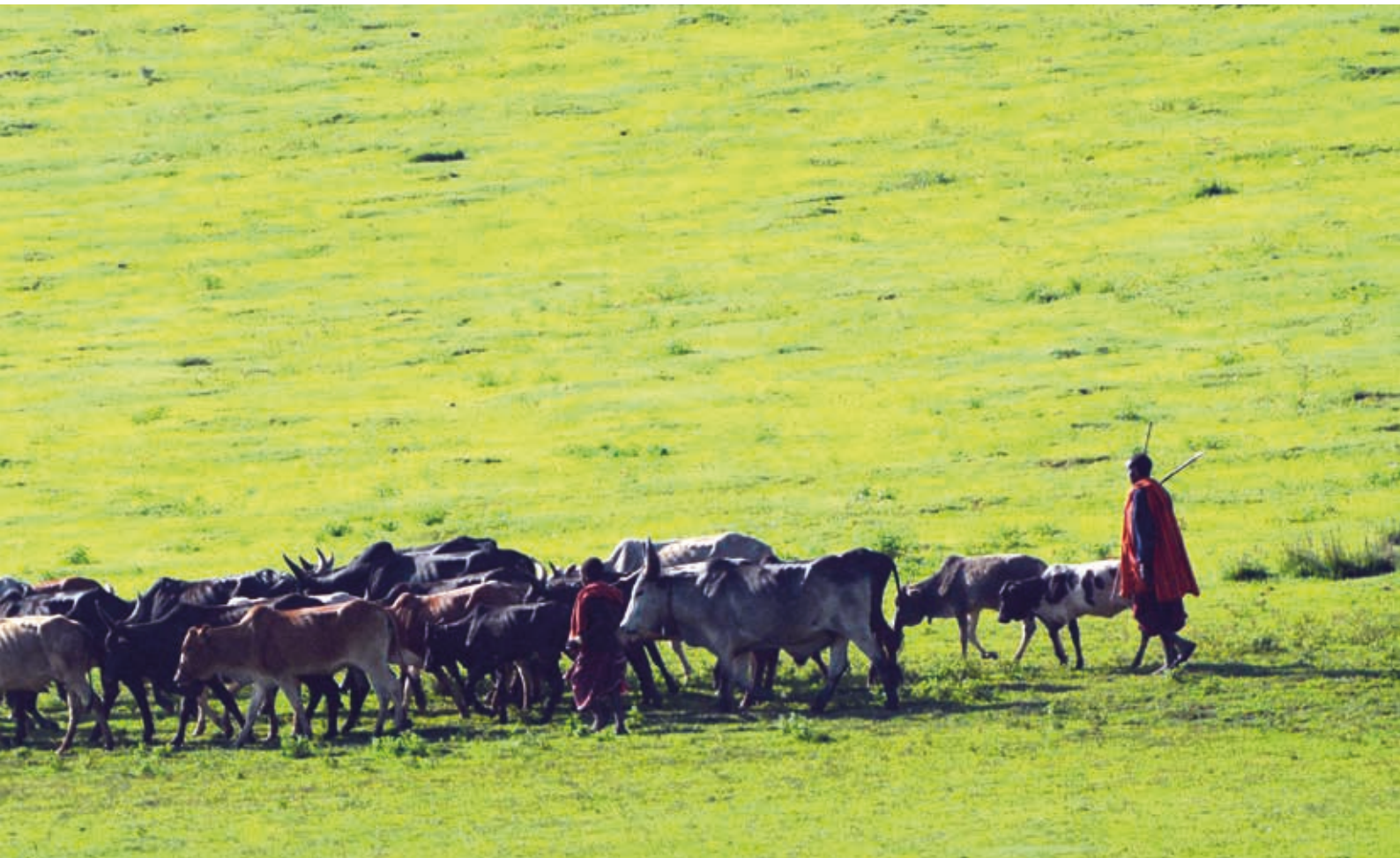
Serengeti - leopard

Pogledujem proti točilnemu pultu. Vsi natakari se gnetejo okrog njega in si podajajo neke papirje, midva pa sva še vedno brez pijače. Počasi postajam nestrpen, saj sediva že celo šolsko uro. To se mi tekom poletnega potovanja ne bi zgodilo. Naenkrat začnem razmišljati, kakšne ekstreme sva uspela doživeti v dobrega pol leta. Poletni dopust sva preživela na otočju Svalbard na sami meji arktičnega ledu, konec leta pa sva pričakala tu, malo južneje od ekvatorja. Neverjetna nasprotja – na severu so nas zasipali s hrano in pijačo, da si se le s težavo upiral, tu pa že skoraj uro čakam na natakarja; tam so ekstremno nizke temperature, tu ekstremno visoke;

tam se razmerje med nočjo in dnevom neverjetno spreminja, tu je praktično konstantno; tam je kopno skoraj brez življenja, a tu prekipeva od njega; tam ni insektov, tu nas stalno napada raznovrstna mrčes; tam smo imeli občutek, da je kljub surovim podnebnim pogojem vsega na pretek, tu na vsakem koraku revščina; tam neokrnjena narava, tu smeti, kamor pogledaš; tam praktično neposeljen prostor, tu prenatrpanost z ljudmi; tam dežela zavojevalcev, tu dežela zavojevanih. Sicer ni sledu, da bi Vikingi kdaj dosegli Svalbard, vendar so s prostora le malo južneje več stoletij ustrašovali obale celotne Evrope. Tu so domačine celo tisočletje prodajali

v suženjstvo. Sediva le par sto metrov od trga, kjer so potekale dražbe. Stoletja so na ta kraj vodili ujetnike iz vse vzhodne Afrike. Spotoma so morali prenašati slonovino. Če ženska z otrokom ni zmogla nesti otroka in okla, so ji otroka ubili, da bi okel prinesla na cilj.

Še bi iskal nasprotja in zagotovo bi jih našel še veliko. Toda končno je prišel natakari in tudi dokaj hitro postregel relativno dobro južnoafriško vino. Kmalu bo vročina popustila in to bo prilika za obisk hiše, kjer je Freddie Mercury preživel otroška leta.

O kravnevalu in pustnem društvu

Danila Zalatel

Sama Kravnevalska zgodba časovnosegavpoznasedemdeseta leta bivše države Jugoslavije. Po pričevanju različnih virov bi jo lahko umestili nekje v leto 1977 ali 1978. A z zgodbo je podobno kot s tisto o Woodstocku. Najbolj se je spomnijo tisti, ki jih tam sploh ni bilo. Tisti, ki so bili, je niti ne znajo dobro opisati.

Avtorja Kravnevala sta bila dva, Stane Šavelj in Emil Nanut, ki sta si, zgledujoč se po karnevalih v svetu, izmislila Kravneval, ki je prvo leto po idrijskih ulicah gnal eno samo kravo. V naslednjih letih je bilo živali vedno več. Bile so zelo različne, vse pa so imele svoj namen in pomen, ki ga ni bilo težko razbrati.

V bivši Jugoslaviji je gospodarstvo temeljilo na sistemu samoupravljanja, svetovnem ekonomskem unikumu, ki je dobro deloval nekje do šestdesetih let in v katerem so ljudje relativno dobro živeli. Poznejši čas je prinesel krize, ki so se reševale z vedno novimi reformami. Politični sistem je vsakih deset let ustvaril nov, nepreverjen gospodarski eksperiment, ki naj bi z različnimi ukrepi (oblikami varčevanja) spravil državo iz krize. Vsi poizkusi so bili za gospodarstvo neuspešni, za državljane pa predvsem boleči. Razbohotil se je gospodarski kriminal, s katerim so si nekateri ljudje na položajih izboljšali standard, vsem drugim je preostalo le delo na črno,

Prišel je čas, ko drug drugemu
zaželimo vse dobro v novem letu.

Ob tem se vam podjetje **Markles d.o.o.**
zahvaljuje za izkazano zaupanje in vas
k uspešnemu sodelovanju vabi tudi v prihodnje!

SREČNO 2017!

Markles d.o.o.
Trgovina z gradbenim materialom,
PLUŽNJE 39, 5282 CERKNO

Tel.: 05 37 46 200
GSM: 040 599 858
marklesdoo@gmail.com

www.tim-mlakar.com

Vesele praznike in vse dobro v novem letu!

keramične ploščice . kopalniška
oprema . ogrevanje . montaža

TIM-Mlakar d.o.o., Arkova ulica 19, Idrinja | T: 05 37 72 388 | trgovina@tim-mlakar.com | pon-pet / 8:00-12:00 / 13:00-16:00

- PREVOZI OSEB IN SKUPIN
- PREVOZI BLAGA
- HITRA DOSTAVA POŠILJK (Ljubljana in okolica)
- ORGANIZACIJA PREVOZOV
- RENT-A-CAR

RCT TRANS
Partizanska 8, 5280 Idrinja
rcitrans@amis.net
www.rcitrans.si

☎ 041 648 393
☎ 051 316 999

preprodaja in »šverc«. S padanjem življenjskega standarda je padala tudi delovna vnema. Značilnost obdobja je bilo še fanatično zatiranje osebne pobude, ljudje so se izogibali javnemu izražanju političnih stališč. Za kazanje nezadovoljstva je bilo potrebno mnogo domišljije. Zaradi ohranjanja socialne varnosti in politične neoporečnosti je bilo prikrivanje identitete nezadovoljnejšev zelo priporočljivo. In za to ni bilo primernejšega časa od pusta.

Tako je nastal Kravneval, ki se je zgledoval po basni, poučni književni vrsti, v kateri nastopajo živali, ki poosebljajo človeške lastnosti in jih z ironijo in satiro kritizirajo. Koncu basni navadno sledi moralni nauk. Basnopiscema graparskega Kravnevala, Stanetu Šavlju in Emilu Nanutu, prijateljema in sodelavcema, se je pridružil graparski tovariš Vojko Tratnik in skupaj so izdelali kravo (s tabelo kategorizacije mesa in napisom Prata za direktorje, flam za delavce), ki so ji potem sledili bik, osel (z zlatimi zobmi), prašič (z odprtino, kot jo ima hranilnik), štoklja, medved, gosonca, pikapolonica in zmaj. Število likov je iz leta v leto

naraščalo in zahtevalo vedno več ljudi. Stanetu, ki je pustu žrtvoval skoraj ves letni dopust, in Emilu so se pridružili stari graparski pustni mački, ki so do tedaj kolovratili po mestu v manjših skupinah ali vsak posebej. To so bili Marjan Tratnik, Dobravec in Kašpirc (»ta fini«, gosposke kostume jim je šivala Marjanova žena Slavka), Dolfi Rupnik in Ivi Pišlar (ki sta v preteklosti navduševala z živo kokošjo in kozo) ter Ivi Miklavčič. Pristopalo je vedno več Graparjev in njihovih prijateljev, ki so bili do neprepoznavnosti zamaskirani v pogosto motorizirane živalske podobe. Izjemoma, ko leta 1980 zaradi Titove boleznj povorke ni bilo, se je ta ponavljala nekje do druge polovice osemdesetih. Krava (škurta), maskota Kravnevala, se je iz kmetijsko usmerjene Grape (skoraj pri vsaki hiši so takrat še imeli kravo) v prvo prikazala v spremstvu pastirja in z ritjo pred nosom mahala ljudem, ki so se soočali s praznimi mesnicami, meso kupovali na črnem trgu in ga skladiščili v Gorenjevih zamrzovalnih skrinjah. Krava je potem nastopala v različnih vlogah. Najbolj znana je asociacija na Milko Planinc iz časov, ko je veljal par – nepar, ukrep, s katerim naj bi država privarčevala

devize pri nakupu bencina, pa depozit za prečkanje državne meje, ki so ga morali plačevati državljani, če so se odpravili čez mejo zapravljat za državo prepotrebne devize. Politične nebuloze so bile stalen vir navdiha kreatorjem Kravnevala, ki se je potem na žalost vseh sam od sebe zaključil leta 1985.

Ko so Kravneval v drugi polovici devetdesetih obnovili, je obdržal pozitivne note svojih ustvarjalcev, družbeno kritičnost, humornost, zabavo, enakost med sodelujočimi in prijateljsko druženje, ki se jih člani KPD Grapa in množica tistih, ki jih v ulici podpira in jim pomaga, nesporno držijo še dandanes.

Kulturno-pustno društvo Grapa se je formalnopravno registriralo leta 1999. Prvi predsednik društva je bil Miran Pišlar, danes ga vodi Tomaž Vencelj. Kravneval – pustna prireditev, ki jo na mestnem trgu uprizarjajo že 20 let, se začne z dvigom zastave na pustno soboto in ob himni naznani začetek Kravnevala. Običaj šaljivo posnema dvig zastave na odprtju tradicionalnega čipkarskega festivala in, da je vse tako kot tam, društveni

zastavonoša v pustni povorki, ki gre iz Grape na Mestni trg, koraka prvi.

Razlog za ustanovitev društva leta 1999 tiči v občinski nagradi, ki se je obetala skupini Graparjev za obuditev pustne tradicije v mestu. Nagrado so še istega leta res prejeli. Leto po ustanovitvi so s pomočjo Dareta Kauriča v snemalnem studiu Edija Božiča Graparji sami posneli še svojo himno Grapa, Grapa. Članstvo v društvu se je od ustanovitve naprej hitro večalo, a številčno ni bilo vedno enako. Večina članov je sicer stalnih in zelo aktivnih, nekateri pa pristopijo le za nekaj časa. Članstvo v društvu ni pogojeno s stalnim prebivališčem v Grapi, spolom ali starostjo.

Društvo bo svojo obletnico praznovalo v letu 2017, ko bo poteklo dvajset let od obuditve Kravnevala. Za to zaslužna skupina se je takrat zbrala okrog Mirana Pišlarja. V njej so bili Ivi Lapajne, Ivi Pavšič, Marko Pišlar, Tomaž Vencelj, Franci Tušar, Iztok Demšar, Leon Bončina in Danilo Rjavec. Uprizorili so asfaltiranje cest. Prireditev ni bila prijavljena, le na Radiu Odmev so za šalo objavili, naj bodo vozniki zaradi dela na cesti previdni. Naslednjega leta je družčina, ki je bila že veliko večja, v mestnem

parku odprla terme Santa Barbara. Na prijavljeni prireditvi so prvič sodelovali otroci. Vodil jo je Tomaž Vencelj, ki danes skupaj z Davidom Velikanjetom predstavlja aktualni voditeljski in tudi organizacijski duo.

Ob dvajseti obletnici Kravnevala pripravlja društvo na različnih lokacijah v mestu več dogodkov, s katerimi bodo obeležili svoje delovanje.

SUZUKI VITARA CONFORD 1.6 / 120 KS

ŽE OD 14.500 EUR.

srečno 2017

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,0 - 5,7 l/100 km in 106 - 131 g/km, emisijska stopnja: Euro6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0073 - 0,0558 g/km, trdi delci: 0,00129 g/km, število delcev: 3,16 E11/km. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM10 in PM2,5 ter dušikovih oksidov. Vse nadaljnje informacije o specifični porabi goriva in specifičnih emisijah CO₂ iz novih osebnih vozil najdete v Priložnici o varčni porabi goriva in emisijah CO₂, ki ga lahko brezplačno pridobite pri pooblaščenem SUZUKI partnerju in na spletni strani www.suzuki.si. Slike so simbolične. Naročnik: Magyar Suzuki zrt., Podružnica v Sloveniji.

AVTO VUGA d.o.o. Prodaja vozil: 05/33 33 444

Servis vozil: 05/33 33 440

Way of Life

Erasmus+ Airnet – projekt, ki širi obzorja

Anja Erjavec

Dijaki in učitelji Gimnazije Jurija Vege Idrija aktivno sodelujejo pri projektu Airnet iz evropskega programa Erasmus+. Namen projekta je, da dijaki preko različnih vidikov (likovni, glasbeni, tehnični, naravoslovni ...) spoznavajo tematiko zraka, pri tem pa se med sabo družijo in spoznavajo različne kulture ter narodnosti. Triletni projekt, ki je v celoti financiran iz evropskih sredstev programa Erasmus+ in se letos zaključuje, je idrijski gimnaziji namenil 35.450 evrov, s katerimi financirajo mobilnost, izmenjavo dijakov ter različne aktivnosti, povezane s projektom. Pri projektu sodeluje šest partnerskih šol iz Slovenije, Anglije, Nemčije, Francoske Gvajane ter dve iz Španije, glavni koordinator projekta pa je nemška šola iz Sindelfinga.

Osrednja tema projekta je zrak. Dijaki se o zraku izobražujejo ter izvajajo različne poskuse na to temo. Na idrijski gimnaziji sodeluje pri projektu Airnet skupno okoli 30 dijakov, od katerih jih osem še čaka na izmenjavo, aktivno pa sodeluje tudi pet profesorjev. Šola se v projektu povezuje z industrijo in razvojnimi institucijami.

Potujejo in se izobražujejo

Idrijski dijaki so se v preteklih dveh šolskih letih udeležili štirih mednarodnih izmenjav in izkušnje tako nabirali v Angliji, Nemčiji, Španiji in Francoski Gvajani. Spoznavali so kulturo, mesta ter kulturne in naravne znamenitosti obiskanih držav. »Vtisi glede šol so različni in se razlikujejo glede na državo. Medtem ko v angleški šoli v Dronfieldu

prevladujejo red, disciplina, nekoliko strožja pravila, uniforme ter pouk, podprt z večjim deležem informacijske tehnologije, pa je v privatni nemški šoli v Barceloni velik poudarek na glasbenem in likovnem ustvarjanju. Je bolj ustvarjalna šola in naši dijaki iz strokovnega in poklicnega programa so bili postavljeni pred velik izziv, ko so morali pripraviti pevsko točko – pri nas tega ni v navadi,« je povedal profesor Nejc Grošelj, ki na idrijski gimnaziji koordinira projekt.

Poleg gostovanja v tujini so letos tudi sami gostoljubno sprejeli dijake iz drugih partnerskih šol, teden dni so namreč gostili 18 dijakov in 8 profesorjev iz štirih partnerskih srednjih šol iz Španije, Nemčije in Anglije. V okviru izmenjave so jim predstavili Idrijo in njene znamenitosti, skozi orientacijo pa so

tuji dijaki odkrivali idrijsko dediščino in interaktivno spoznavali mesto, saj so jim pri vsaki točki dijaki predstavili znamenitost in zgodovino ter razvoj rudarskega mesta. Obiskali so še Postojnsko jamo in staro mestno jedro prestolnice. Na zanimiv način so povezali tudi delavnice z industrijo in raziskovalnimi inštituti. Dijaki so v skupinah najprej izdelali vodne rakete, mobilne aplikacije in modele jadralnih letal. Nato so obiskali ajdovsko podjetje Pipistrel, kjer so si ogledali potek izdelave njihovih ultralahkih letal. Sodelujejo tudi z Institutom Jožef Stefan, ki izvaja meritve onesnaženosti zraka, s pomočjo merilnih naprav, ki jih je institut posodil gimnaziji, pa so preko različnih parametrov zraka v razredu spremljali temperaturo, delež CO₂, glasnost, vlago, zračni tlak in na različne načine skušali optimizirati parametre, vajo pa kasneje nadaljevali na ljubljanskem Institutu Jožef Stefan. Na izmenjavah se trudijo sodelovati v heterogenih skupinah, kjer je v vsaki skupini prisoten en dijak iz ene šole. S takim načinom dela dijaki ob skupnem delu in druženju spoznavajo različne kulture, tradicije, jezik in pridobivajo vseživljenjska znanja. »Gostje so bili nad Idrijo in gimnazijo navdušeni. Pohvalili so naše dijake in brezhizbno organizacijo programa. Pravijo, da si tudi v bodoče želijo sodelovanja z nami,« je vtise opisal Grošelj.

**Tara
Caruso Bizjak,**
1. letnik,
gimnazijka

»Čeprav je to moje prvo leto na gimnaziji, sem se brez pomislekov odločila za izmenjavo v sklopu projekta Erasmus+ Airnet. Težko je verjeti, da sem v enem tednu navezala toliko stikov s toliko neverjetnimi ljudmi, ki jih spoznaš le enkrat v življenju. Spominjam se, ko sva se z Luano (dijakinja, ki sem jo gostila) pogovarjali o razlikah, ki se pojavljajo v najinem vsakdanjem življenju. O šolskem sistemu, veri, družbenem sistemu ... Bilo mi je nasploh zanimivo, kako lahko dve tako podobni osebi živita tako različno življenje. Med izmenjavo sem pridobila še več znanja o kulturah in navadah ljudi, ki sem jih spoznala. Stike še vedno ohranjamo vsak dan in skupaj že kujemo načrte za poletje. Izmenjave niso za vsakogar, zares pa jih priporočam vsem, ki radi potujejo in si tega želijo, ter tistim, ki jim je užitek spoznavati nove ljudi z raznolikim ozadjem.«

Dijaki opazovali izstrelitev rakete v vesolje

Dijakom najbolj eksotična je bila lanskoletna 3. mednarodna izmenjava, ki je potekala novembra 2015 v Francoski Gvajani – francoskem čezmorskem departmaju v Južni Ameriki, ki je kot del Francije vključen v Evropsko unijo. Tam je narodnost bolj barvita in raznovrstna, večji je

preplet različnih kultur, več je revščine in razslojenosti prebivalstva pa tudi hrana je bolj pikantna. Šola, ki je gostila dijake, je javna in temu primerno tudi urejena. Bila pa je lepa izkušnja za dijake, da so spoznali različnost kultur in drugačnost prebivalstva sveta. Znotraj te izmenjave so dijaki imeli srečo, da so lahko obiskali evropski vesoljski center v Kourouju, kjer so bili priča izstrelitvi rakete, ki je v orbito ponesla televizijski satelit.

Tim Vončina,
3. letnik,
gimnazijec

»Udeležil sem se izmenjave v Malagi (Španija), prav tako pa sem sodeloval pri izmenjavi v Idriji in gostil dijakinjo iz Barcelone. Najbolj mi je bilo vseh spoznavanje novih ljudi, z vsemi smo se odlično ujeli. Predvsem sem zelo izboljšal znanje španščine, povadil angleščino, poleg novih prijateljev pa pridobil tudi kar nekaj tehnično-informacijskih spretnosti (izdelava aplikacij ...). Zanimivo je, da so nekateri prišli iz dvojezičnih šol in tako rekoč obvladajo že vsaj tri jezike. Opazil sem tudi razlike med obedovanjem. Predvsem Španci si vzamejo več časa za obroke, medtem ko mi marsikdaj pojemo kar na poti v šolo oziroma službo. Izmenjavo bi priporočal vsem dijakom, ki se radi družijo, potujejo, zabavajo, poleg tega pa se ob vsem tem tudi nekaj novega naučijo in tako dobijo eno povsem novo izkušnjo.«

Načrtujejo že prijave na nove razpise

Gimnazija Jurija Vege Idrija se je za prijavo na evropske razpise za mednarodne projekte odločila prav zaradi možnosti potovanj in spoznavanja sveta, ki jih s tem dobijo dijaki. Letos se ta triletni projekt izteka, organizatorji pa

že načrtujejo prijavo na nove razpise, za katere so zainteresirani tudi njihovi partnerji. »Tudi če se projekt konča, je pomembno, da še naprej uporabljamo pridobljena znanja v tem projektu. Naredili smo heksokopter, želimo pa kupiti še 360-stopinjsko kamero, da bi posneli promocijski film o šoli in naredili virtualni ogled naših prostorov. Učitelji, ki sodelujejo pri projektu, vidijo primere dobrih praks, ki jih uporabljajo med učnim programom. Pomembno je, da dijaki delajo s pomočjo informacijske tehnologije – različne mobilne aplikacije, filme, brošure. Čeprav se naša šola preko dijakov tako iz gimnazijskega kot tudi poklicnega programa bolj osredotoča na naravoslovni vidik zraka, pa ostale šole dopolnjujejo znanja tudi z družboslovnega vidika,« je pogovor sklenil Grošelj.

Krištof Treven,
4. letnik,
strojni tehnik

»Udeležil sem se izmenjave v Dronfieldu v Angliji. Najbolj mi je bilo vseh to, da sem spoznal nove ljudi in izkusil, kako je hoditi v šolo ob 9. uri in se domov vračati po 17. uri. Kultura je precej podobna naši, le da so Angleži precej bolj vljudni. Na izmenjavi sem se veliko naučil o zraku, ki je glavna tema tega projekta in navezal prijateljske stike z gostitelji in ostalimi udeleženci. Udeležbo na izmenjavi bi priporočil vsakemu dijaku, saj je to posebno doživetje, preko katerega spoznaváš nove kulture in ljudi.«

Valentinov koncert
Rudi Bučar

23. februar 2017 ob 19.00

Koncert ob dnevu žena
Hamo & Tribute 2 Love

9. marec 2017 ob 19.00

Rezervacije vstopnic sprejemamo na:
tel. št. **08 20 04 250** ali preko
e-pošte **info@hotel-jozef.si**.
Število prostih mest je omejeno.

HOTEL JOŽEF

Oranžne buče

Primož Gerželj

Buče izvirajo iz Mehike. V Evropo so jih s svojih popotovanj v 15. stoletju prinesli Španci. Kmalu se je vzgoja buč za prehrano ljudi in živali razširila po vsej Evropi, k njihovi priljubljenosti pa je pripomoglo tudi vedenje o njihovi zdravilnosti in uporabnosti. Uživamo jih kuhane, pečene, dušene, presne in marinirane ali v obliki sveže iztisnjenega soka. Med jesenskimi bučami so pri nas najbolj pogoste muškatne, maslenke in hokaido. Včasih so na njivah rasle le debele oljne oziroma svinjske buče, ki so odlične za bučni zavitek, sicer pa jih gojijo zaradi semen.

Buče hokaido imajo še posebno poln okus, ki spominja na kostanj. Lupina je močno oranžna, skoraj rdečkasta, notranjost pa je svetlejša. Lupina je užitna, čeprav ostane tudi kuhana ali pečena nekoliko trda. Vlajnasto sredico najlažje očistimo z žlico. Primerne so za juhe, omake, lahko jih pečemo v pečici ali pretlačimo v pire.

Muškatna buča je velika rebrasta ploščato potlačena okrogla buča. Muškato olupimo. Notranjost je močno oranžne barve, mehkejša kot pri hokaido. Primerna je za pripravo vseh jedi iz buč, za juhe, omake, enolončnice, pire in tudi sladke jedi.

Maslenka je dolga, podolgovata, rumenkaste barve. Lupina je trda in debela, zato je dolgo obstojna. Primerno shranjena lahko počaka do naslednje sezone. Maslen okus spominja na lešnike, zato je primerna za sladke jedi, pite in marmelade pa tudi za juhe in nadeve.

Prehranski pomen

So lahko prebavljive in imajo nizko kalorično vrednost, zato so priporočljiva dietna hrana. Vsebujejo veliko topne vlaknine – pektina – in rudnin, predvsem kalija, fosforja in železa.

Oranžne buče so znane po veliki vsebnosti antioksidantov karotenoidov, ki nas varujejo pred škodljivimi učinki sonca, staranja in degeneracijo rumene pege.

Bučna semena vsebujejo veliko cinka, ki preprečuje razvoj raka na prostati, povečuje plodnost ter dviguje imunski sistem. So odlični vir rudnin (predvsem železa in kalcija) ter zdravih nenasičenih maščob. Vsebujejo tudi nekaj kakovostnih beljakovin.

Zdravilne lastnosti

Oranžne buče pospešujejo delovanje prebave, delujejo pomirjevalno in blažilno, zato so primerne pri vnetju tankega črevesa ali diareji. Še posebej jih priporočajo ljudem z vnetimi ledvicami ali mehurjem, pri revmatizmu, putiki in diabetesu, saj pospešujejo izločanje urina. Učinkujejo protivnetno in spodbujajo telo, da pokuri odvečne maščobe. Zaradi karotenoidov so odlična protirakava hrana. So hrana za vse žleze, preprečujejo razvoj bolezni srca in ožilja, spodbujajo izločevanje presnovnih ostankov in delovanje trebušne slinavke in s tem pomagajo uravnovežiti nivo sladkorja v krvi.

Bučna semena pomagajo zniževati odvečne maščobe in holesterol v krvi, so tudi znano ljudsko zdravilo za izločanje črevesnih parazitov (otroške gliste, trakulje).

Sveže bučno meso je kot hladen obkladek učinkovito zdravilo pri opeklinah 1. stopnje.

BUČNA JUHA ZA VSE OKUSE

Sestavine za 4 osebe:

- 60 dag mesa oranžne mesnate buče
- 40 dag krompirja
- 1 čebula
- manjši šopek peteršilja
- 2 stroka česna
- 3 dag masla ali oljčnega olja
- 1 l vode ali jušne osnove (mesne ali zelenjavne)
- 4 jedilne žlice kisle smetane
- muškadni orešček, timijan, origano po okusu
- sol in poper po okusu

Priprava: Bučo olupite, odstranite semena in meso narežite na kocke, enako storite z olupljenim krompirjem. Čebulo sesekljajte, prepražite na olju in zalijte z jušno osnovo. Ko tekočina zavre, dodajte bučo in krompir ter kuhajte približno 30 minut, nato juho zmešajte s paličnim mešalnikom. Dodajte še začimbe, sol, poper in čisto na koncu primešajte kisló smetano.

Nasvet: Za posebne priložnosti juho postrezite v manjši in okrogli izdolbeni buči. Okrasite jo s kapljicami bučnega olja in jo posujte z mletimi bučnimi semeni.

PIŠČANEC V BUČNI SRAJČKI

Sestavine za 4 osebe:

- 4 fileji piščanca
- sok ¼ limone
- sol, poper
- 4 žlice oljčnega olja

Obloga:

- 300 g naribanega bučnega mesa
- 4 kosi prepečenca ali starega kruha
- 1 manjša čebula
- 1 jajce
- 2 žlici masla
- 2 žlici kisle smetane
- 1 strok česna
- vejica peteršilja
- ¼ žlice mletega karija
- sol

Priprava: Fileje dobro osušimo s papirnato brisačo, posolimo, popopravimo in natremo z limoninim sokom. Bučno meso drobno naribamo, čebulo, česen in peteršilj nasekljamo. Prepečenec narežemo na drobne koščke in zmešamo z jajcem, kisló smetano, peteršiljem in karijem. Maslo segrejemo, dodamo čebulo, česen ter bučno meso, na hitro prepražimo in počakamo, da se ohladi. Obe masi zmešamo. Fileje potolčemo ter popečemo na olju in položimo v pekač, obložen s peki papirjem. Bučno oblogo razporedimo po filejih in pečemo v prej ogreti pečici na 160 °C od 12 do 15 minut.

Nasvet: Po končanem pečenju pustite obložene fileje nekaj minut počivati pri odprti pečici, da se okusi bolj povežejo.

SLADKA BUČNA PITA

Sestavine za testo:

- 15 dag moke
- 10 dag zmehčanega masla
- 1 jedilna žlica fruktoze ali rjavega sladkorja (lahko sladilo)
- 2 jedilni žlici zelo mrzle vode
- 2 ščepeca soli

Nadev:

- 60 dag mesa oranžne buče
- 3 jajca
- 15 dag rjavega sladkorja (lahko tudi fruktoza ali sladilo po okusu)
- jedilni škrob ali gustin po potrebi
- ¼ čajne žličke mletega muškatega oreščka
- ½ čajne žličke mletega cimeta
- ¼ čajne žličke mletega ingverja
- ščepec soli

Priprava: Maslo hitro zgnetite z moko, dvema ščepecema soli in žlico sladkorja. Prilijte mrzlo vodo in gnetite, da dobite gladko testo. Testo oblikujte v hlebček, ga zavijte v folijo in za pol ure postavite v hladilnik. Bučo olupite, odstranite semena in meso drobno naribajte. Pretresite v skledo in dobro zmešajte z razžvrkljanimi jajci, sladkorjem, soljo in začimbami, da se vse sestavine lepo povežejo.

Pekač za torte ali pite premažite z maslom in tanko razvaljajte ohlajeno testo. Položite ga v pekač in pazite, da je ob strani dovolj visok rob. Testo prebodite z vilico, da se med peko ne bo napihnilo, in ga pokrijte s peki papirjem. Pecite 10 minut v pečici, ogreti na 180 °C. Po 10 minutah vzemite testo iz pečice, odstranite peki papir in nanj enakomerno razporedite pripravljen nadev. Pecite še približno 35 do 45 minut (odvisno od pečice).

Nasvet: Priporočam, da pito najprej ohladite, saj je ohlajena okusnejša. Postrezite s stepeno sladko smetano, sladkano le z žličko vaniljevega sladkorja.

Revija je lepo darilo, ki traja vse leto.

Izkoristite ugodnosti letnega naročila,
podarite naročnino za katero
od revij svojim bližnjim.

ONAPLUS

Letno plačilo 10 številk
= 31,96 EUR – 25 % popusta

= 26,25 EUR

SUZY

Letno plačilo 52 številk
= 70,75 EUR – 25 % popusta

= 58,11 EUR

SUPER 50

Letno plačilo
12 številk

= 6,00 EUR

SVET KAPITALA

Letno plačilo 52 številk
= 71,23 EUR – 30 % popusta

= 54,60 EUR

DELO

Vse navedene cene letnih naročnin vključujejo 9,5 % DDV. Akcijska ponudba velja za plačnike, ki bodo letno naročnino plačali do 31. decembra 2016*. Vaš obdarjenec bo prejel tekočo številko izbrane edicije in kupon s katerim ga bomo obvestili, da ste ga obdarili z letno naročnino.

* Plačilo po predračunu

Za vse informacije o naročniških paketih, cenah in možnostih sklenitve naročniškega razmerja pokličite na brezplačno številko **080 11 99**, pišite nam na **narocnine@delo.si** ali obiščite spletno stran **trgovina.delo.si**.

RENAULT
Passion for life

Vozi, kar si.

5 ČISTA* 5 KA

Srečno 2017!

- 5 let podaljšane jamstva
- 5 let brezplačnega rednega servisa
- 1 leto brezplačnega obveznega in kasko zavarovanja
- Paket zimskih pnevmatik**

*Velja ob nakupu preko Renault Financiranja in vključuje 5 let podaljšane jamstva, 5 let brezplačnega rednega servisa ter obvezno in kasko zavarovanje za prvo leto. 5 let jamstva obsega 2 leti tovarniške garancije in podaljšano jamstvo za 3., 4., in 5. leto ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej. Brezplačni redni servis velja 5 let ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej. **Renault Financiranje ni pogoj za pridobitev paketa zimskih pnevmatik. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si.

Poraba pri mešanem ciklu 3,7–6,3 l/100 km. Emisije CO₂ 95–142 g/km. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

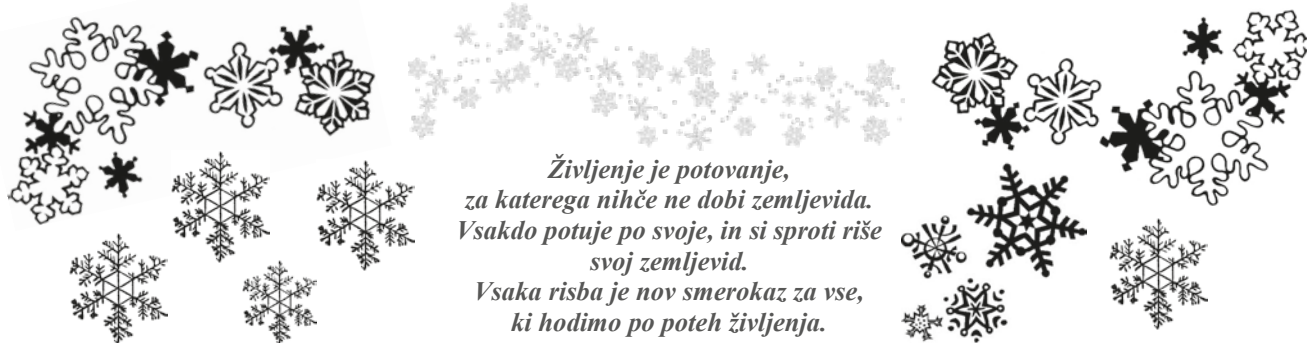
Renault priporoča elf

renault.si

013 PSC IDRİJA, Arkova ul. 13, Idrija, tel.: 05 373 40 40

ODPRTO: PON. - PET.: 8. - 16. SOBOTA, NEDELJA IN PRAZNIKI ZAPRTO.

*Življenje je potovanje,
za katerega nihče ne dobi zemljevida.
Vsakdo potuje po svoje, in si sprti riše
svoj zemljevid.
Vsaka risba je nov smerokaz za vse,
ki hodimo po poteh življenja.*

*Božič naj vam prinese ogromno topline in
družinskega zadovoljstva.
Novo leto 2017 naj bo pot dobre volje,
ljubezni in zdravja.*

Frizerski salon Nataša

Gortanova ul. 3, Idrija

tel: 070 745 212

urnik: torek, petek: 8-12 in 15-20, sreda: 8-12, četrtek: 12-20, sobota: 7-20

Blagodejni učinki savne

Zimski čas in nizke temperature so kot nalašč za savnanje. Ob redni uporabi (vsaj dvakrat tedensko) je to ena najbolj zdravilnih in prijetnih oblik sproščanja, pri kateri se pozitivni učinki kažejo tako na fizičnem, kot tudi na duševnem počutju posameznika.

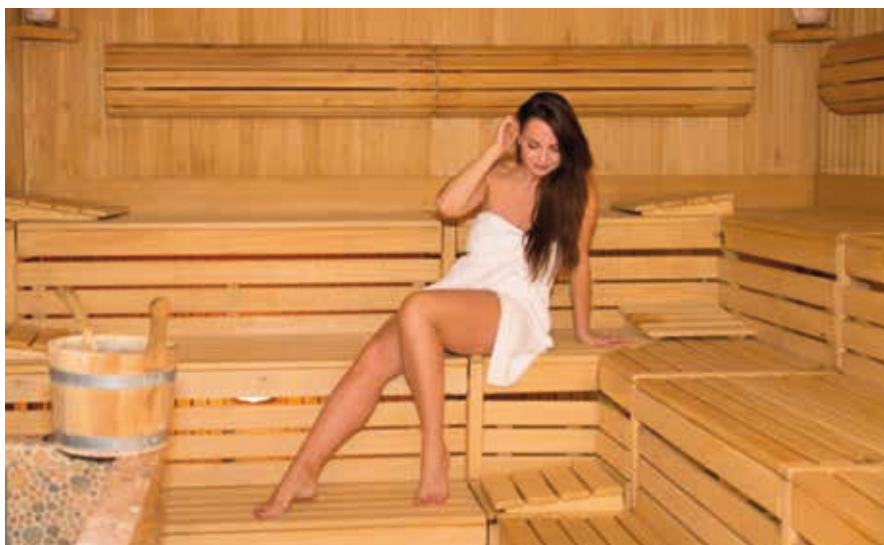
Savnjanje sestavljata dve enako pomembni komponenti, ogrevanje in temeljito ohlajanje telesa, ki samo skupaj prinašata blagodejni učinek. V savni pride do pregrevanja telesa, kar povzroča znojenje in odstranjevanje škodljivih in nekoristnih snovi iz telesa.

Najbolj poznana je finska savna, ki je med vsemi tudi najbolj priljubljena. To je lesen, zaprt in izoliran prostor, v katerem lahko zrak ogrejemo tudi do 100 stopinj Celzija, vlažnost zraka v savni pa je relativno nizka (10–15 %). Seveda lahko vlago po lastni želji tudi dvignemo z dodatnim polivanjem vode (kateri so lahko dodana različna eterična olja) po ogretyh kamnih. Finska savna na nas deluje posredno preko segrevanja zraka.

Učinki finske savne:

- krepi imunski sistem
- sprošča mišice
- pospešuje presnovo
- ugodno vpliva na gibalni sistem
- krepi srce in ožilje
- odpravlja kožna bolezenska stanja
- zmanjšuje posledice stresa
- preprečuje nastajanje celulita
- spodbuja fizično in psihično sprostitvev
- poveča pretok krvi po telesu

Tisti, ki jim je finska savna prevroča oziroma imajo zdravstvene omejitve zaradi previsoke temperature v finski

savni, pa se običajno poslužujejo infrardeče savne, ki ima veliko zdravilnih in blagodejnih učinkov. Toplota v infrardeči savni deluje do štiri centimetre globoko v telesno tkivo in tako deluje tudi na notranje organe.

Infrardeče sevanje deluje blagodejno pri:

- glavobolih
- lažšanju bolečin po zlomih, izpahih in zvinih
- artritisu in blagih revmatskih obolenjih
- zdravljenju notranjih brazgotin
- hujšanju
- pri odpravljanju in zmanjševanju krčev, bolečin v križu, sklepah in mišicah
- odpravljanju oteklin in vnetij

Pomembno je vedeti, da savne ne uporabljamo po obilnem obroku, ker naš krvni obrok ne sme biti še dodatno obremenjen s prebavljanjem hrane. Tako se izognemo morebitnim zdravstvenim težavam.

Z uporabo finske savne ne hujšamo, redna uporaba infrardeče savne pa omogoča tudi izgubo teže. Vsekakor pa moramo prevzeti odgovornost in se zavedati, da s savnanjem ne moremo popraviti škode, ki jo sami dan za dnem povzročamo našemu telesu z uživanjem nezdrave hrane, s pomankanjem gibanja, pretiranim uživanjem alkohola in kajenjem.

Savnajo se lahko tudi otroci, vendar moramo paziti, da jih ne izpostavimo ekstremnim temperaturam med savnanjem in ohlajanjem.

Kadar se odločimo za obisk savne, je priporočljivo, da si za to vzamemo čas in se umirimo. Čas uporabe savne ni natančno določen. Če želimo doseči pozitiven učinek savne, je prav, da intenzivnost temperaturnih sprememb prilagodimo svojemu občutku in se tako izognemo morebitnim zapletom.

Poskrbimo, da bo obisk savne za vsakogar sproščujoče in prijetno doživetje in hkrati pobeg od vsakdanjega vrveža.

Mistika
Skrivnostni Svet Lepote
www.salon-mistika.si

Vabljeni v skrivnostni svet lepote...

Lapajnetova ulica 53, Idrija; telefon: 040 59 73 72 ali 05 904 99 99

URNIK:
ponedeljek 15.00 – 19.00 // torek 9.00 – 13.00
sreda, četrtek, petek 9.00 – 20.00 // sobota 9.00 – 13.00

SELAK KOVINARSTVO D.O.O.

Matična št. 67400140
CompanyWall d.o.o., 19.10.2016.

*Vsem našim strankam
voščimo prijetne in
vesele božične
praznike ter srečno in
uspešno novo leto
2017!*

Izdelava ter dobava vseh vrst kovinskih izdelkov, striženje ter krivljenje pločevine,

navadna, inox ter alu pohodna pločevina na zalogi,

dobavljive tudi ekspanzirane, perforirane ter ostale barvne pločevine,

barvanje, lakiranje,

izdelava regalnih sistemov za velike obremenitve s 100 % izvlekom, obremenitev do 2500 kg na polico,

prihranek prostora do 50 %,

prihranek časa do 80 %,

trajnost ter varnost.

Triglavška 30, Idrija

GSM: 031 724 333

selak.dejan@siol.net

www.regalni-sistemi.si

Naj bo uspešno, lahko malo grešno...
Naj bo očarljivo, iskriivo, igrivo...
Z malo bridkosti, veliko sladkosti
in največ modrosti...
Naj bo mirno, kot nebo večerno,
minljivo in večno, poslovno uspešno
in preprosto SREČNO!

NEBESA

POPOLN VID, VARNA VOŽNJA.
 Samozavest in varnost s stekli za vožnjo Rodenstock Road.
 Neomejeno vidno polje, prilagojeno za hitre reakcije.

Odličen nočni vid.

Zmanjšano bleščanje in povečan kontrast.

Varna percepcija varnostne razdalje.

R RODENSTOCK

Pri nakupu ROAD očal vam podarimo letno vinjeto 2017!

OPTIKA IGOR VOGIČ s.p., Prelovčeva ulica 1, 5280 Idrija
 telefon: 05/37 22 996, e-mail: optika.vogric@siol.net, www.optika-vogric.si
 Urnik: pon. - pet. 8:30 - 12:00 in 15:00 - 18:00, sob. 8:30 - 12:00

očesna optika vogrič

Naj bodo v prihajajočem letu vizije vodilo, naj bodo cilji doseženi in naj vam uspehi krojijo pot! Srečno 2017!

Trgovina EVT, Arkova 11, Idrija.

Telefon: 05 37 74 840

e-trgovina: <http://trgovina.evt.si>

Odprto vsak delovnik od 7.00 do 15.00.

EVT SISTEMI d.o.o.
 Ekologija, Varnost, Trgovina

*Vetra ne moremo spreminjati,
lahko pa nastavimo svoja jadra,
da ulovimo srečo, uspeh in
zadovoljstvo v prihajajočem letu.*

Vesele božične praznike in Srečno 2017

Ekipa Blt d.o.o. Idrija

R. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc
J. Janc

BLT
INDUSTRIJSKA, GARAZNA, POŽARNA IN ZRAKOTESNA VRATA

*V dnevih, ko se poslovljamo od starega in s pričakovanjem zremo v novo, se tudi mi pridružujemo dobrim željam.
Želimo Vam vesele praznične dni, v Novem letu 2017 pa obilo zdravja, sreče, zadovoljstva in miru.*

COMCOM

MODRI COPATKI

Nina Kenda

Decembrski večer ... vsepovsod lučke ... prihaja novo leto ...
Oblečem plašč in grem tja na konec vasi. Ustavim se pred visoko stavbo, ki stoji tam, sama samcata, v temi ...

Iščem okno naše nekdanje kuhinje ... in glej, nenadoma ni več teme ... luč, svetloba, toplo je, diši po praznikih ... tam v kotu pri oknu, na mizici, stoji visoka novoletna jelka ... kako je lepa ... Na njenih vejah se svetlikajo zlati, modri, srebrni in rdeči balončki, ob njih visijo veliki svetlikajoči se raznobarni bonboni. Njihovi robovi so kot majhni beli kodrčki. Vse je pripravljeno na prihod dedka Mraza. Nina, ki še ne hodi v šolo, stopi na majhen stolček in se dotakne zlatega zvončka, ki visi na jelki. Ta zazvoni, cin, cin, cin. Deklica verjame, da ga sliši tudi dedek Mraz. Tedaj se spomni, da še ni napisala pisma. Zaskrbi jo, da dedka Mraza ne bo. Pripravi papir, svinčnik in modro pisemsko ovojnico in začne pisati. Črke so velike, nekoliko okorne, kajti pravkar se je naučila pisati.

Dragi dedek Mraz!

Prosim, prinesi mi modre copatke, ker stanujem v veliki hiši in je mrzlo, pa slikanico, veliko čokolado pa bonbone ... pa ne povej staršem ... ko pa so tako sladki ... saj ni važno, če potem bolijo zobje ... In na brata ne pozabi, tudi njemu prinesi slikanico in veliko sladkarij ... Joj, pa avta ne pozabi, glej, da bo imel sireno ...
Hvala! Nina

Na modro pisemsko ovojnico napiše: dedek Mraz, hišica pod Triglavom. Mama ji svetuje, naj pusti pismo kar pod novoletno jelko, ker bo ponoči prišel ponj sam dedek Mraz. In res zjutraj pisma ni več.

Silvestrski večer ... družina je zbrana ob praznični večerji ... v zraku je nekaj čarobnega, zunaj sneži ... Nina komaj čaka, da bo mama postregla z orehovo potico in domačimi piškoti ... Z bratom ne dočakata dedka Mraza, premaga ju spanec.
Na novo leto sta že zgodaj zjutraj budna, vsepovsod je še tema ... in hop v kuhinjo. Prižgeta luč ... Dedek Mraz je bil tukaj!

Pod novoletno jelko so štiri darila, na njih pa listki z imeni. Nina s tresočimi rokami odpira darilo, srce ji razbija od sreče, na vrhu so modri copatki, modri kot nebo, z zadrgo po sredini, s toplo belo podlogo in gumijastim podplatom. Pod copatki je slikanica Muca Copatarica in še velika čokolada in bonboni – nanje je dedek Mraz nekaj napisal.

Nina obuje modre copatke in zdi se ji, da hodi po mavrici ... z bratom hitita po mrzlem dolgem hodniku in odpirata težka vhodna vrata, iščeta sledi dedkovih sank in njegovega spremstva ... zunaj sneži in sneg počasi briše skrivnosti silvestrske noči ...

In spet je tema. Tiste male Nine ni več, je le babica, ki še vedno piše dedku Mrazu, za vnuka, za vse, ki jih ima rada. Po poti domov se spomni, kako je bilo lani, ko je v trgovini naročala dedku Mrazu in ji je mlada dama zabrusila, da ga ni več. Nasmehne se, ker je mladenki pojasnila, da je še kako živ in da vsak decembrski mož rabi denar, naš denar, če ne ga ni k nam na obisk. In mladenka se je osramočena opravičila.

Ne pustim si vzeti modrine otroštva, tistih nebesno modrih toplih copatk. Tudi letos te že nestrpno čakam, dedek Mraz, imam pa eno samo veliko željo. Če je v tvoji moči, mi pomagaj pregnati »puhlice« s tega sveta, da nam bodo prazniki prinesli več topline, sočutja in razumevanja. Podarimo si vsaj prijazno besedo in »en« lep nasmeh.

Okraski iz slanega testa

Potrebujemo: moka, sol, voda, vodenke, vrvica, modelčki za piškote in valjar.

V skledi zmešamo moko, sol in vodo v razmerju 3:2:1.

Gnetemo, dokler slano testo ne postane elastično in nelepljivo.

Testo razvaljamo na debelino pol centimetra.

Z modelčki za piškote izrežemo različne like okrasov.

S slamico vsakemu naredimo luknjico, če jih bomo obesili na jelko.

Slani okraski naj se na zraku sušijo en dan na vsaki strani.

Z vodenkami pobarvamo posušene okraske.

Olepšamo jih lahko z bleščicami, narišemo balončke in lučke...

Testo lahko že pred oblikovanjem obarvamo s tempera barvo.

Ko se barva posuši, skozi luknjico vdamo vrvico in jo zavežemo.

In že lahko okrasimo dom ali božično drevesce.

										AVTOR BRANKO GOVEKAR	GENERATOR ZA PROIZVODNJO ELEKTRIKE	PRISTAŠ VERIZMA	LETOVIŠKI KRAJ NA OTOKU PAŠMAN	KRAJ PRI KOPRU	BRAZILSKO MESTO "KRAJŠE"	PRVA NEZNANKA V MATEMATIKI	NAŠ HUMORIST FORNEZZI	ROMUNSKO ŽENSKO IME	ŠPANSKI BIKOBORC	ANGLEŠKA PISATELJICA CHRISTIE
										UGLEDNA MOČNA OSEBNOST										
										STROKOVNIAK ZA LEKS-KOLOGIO										
										NAJNIŽI DEL ATMOSFERE										
										DEPARTMA V FRANCII				MEDNARODNA OZNAKA HRVAŠKE	PRVOTNI PREBIVALCI AMERIKE	PRENAŠALEC ZVČNIH DRAŽLJAJEV	ZAKOVICA POGOVRNO			
										REPUBLIKA SLOVENIJA			MEHKA KOVINA KOSITER				PEVKA MAJDA			
										IVAN LENDL			ZENSKO IME				JEZERO NA FILIPINIH			
																	RAZLIČNA SANJO-GLASNIKA			
																	TERME PRI KAMNIKU			
K	SAMODEJNI STROJ	OTOČJE V DALMACIJI	KAR SLEDI V PRAŠANJU	RADO NAKRST	SPREM-LJEVALEC OGNJA	VRHUNEC VROČINE	POŽELJENJE STRAST			NAŠA STRUPENA KACA						KRISTALIZIRANI APNENEC	ANDREJ NOVAK			
							NOBELU			LUKA MODRIČ										
	DELAVEC NA AKORD										IGRALKA MEZAN									
											ČETRTLETJE									
	PLANINSKI DOM NA VELEM POLJU									KATJA JEVŠEK			MESTO V FRANCII							
										STANKO LORGER			TOMAŽ ČOPI							
	KJER SE TRGUJE Z DOMAČIMI IZDELKI			MIRA MIHELIC			ZRAK OZRAČJE			GOST NA SVATBI				VID LEVC			IDRIJSKI PRODAJALEC AVTOMOBILOV			
				KAPITAN ROMANA 20.000 MILJ POD MORJEM			NEKDANJI POLITIK BORIS			BALKANSKA PUŠKA				NADA ŠUMI						
	REKA V MONGOLIJI				GLAVNO MESTO GANE				KOST V DLANI											
					KISELKAST OKUS VINA				NAŠA PEVKA "ČUDEŽ SMEHLJAJEV"											
	DAMO GA NA ZLOMLJEN UD					BULDOŽER				RENATA CERAR			NAJVIŠJA KARTA PRI TAROKU							
						GRŠKA CRKA				OZNAKA ZA NEZNANCA			STREŽNIK PIJACE							
	VEDA O ATOMIH						RIMSKI GRIC							SLOVES, DOBRO IME	TITAN					
							ČUD, ZNAČAJ								OLIVER REED					
	HORMON ŠCITNE ŽLEZE							OPICA NEMSKO					NEKDANJI ROMUNSKI DŽIP			NEKDANJI ŠPANSKI DIRKAČ ANGEL	MESTO V ITALJANSKI POKRAJINI LACU			
								ZAČETEK ABECEDE					CIRKUŠKO PRIZORIŠČE							
										NEKDANJA SVETILKA										
										LINDA EVANS										
																KOVINA INDU				
																ZARKO IGNJATOVIČ				
										INDIJANEC SLABŠALNO										
										ANJA TOMAŽIN										
										NEKDANIE IME ZA VIETNAMCE										
K	K									IGRALEC ULAGA						OLGA JAMBREK				

Sodelujte!

Morda pa se tudi v vas skriva pisec ali nadebudni fotograf, ki bi želel objavo fotografije na naslovnici ali v časopisu? Pozivamo vas, da pri nastajanju nove številke tudi aktivno sodelujete. Poleg rešitev križanke bomo veselili tudi vaših prispevkov in lastnih pobud za članke ter fotografije. Kontaktirajte nas na polona.rupnik@kolektor.com.

Naslov uredništva

FMR – Media d.o.o.
 Arkova 43
 5280 Idrija

Rešitvi iz jesenske številke Komunitatorja sta: **Dan znanja in žito.**

Nagrajenci: **Jože Frelih, Marko Gerjevič, Danijela Vidmar.**

Rešitvi iz zimske številke pošljite v uredništvo do vključno 10. marca 2017 (pripis »Nagrada križanka«). Čakajo vas tri praktične nagrade.

Ime in priimek:

Naslov:

Pošta:

UŽIVANJE PREPROGE JE STROGO PREPOVEDANO

20

*Vse poti so odprte
za nove upe in želje
ter velike načrte!*

17

Srečno v leto novih odkritij

vam želi

BRUS **TRANSPORT**

BRUS d. o. o.
Godovič 154, 5275 Godovič
Tel.: (05) 37 25 200
Fax: (05) 37 25 201
E-mail: info@brus.si
URL: www.brus.si